

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysjuridiikka

Jari Kauppila

Yrityksen perustamisopas sivutoimiselle yksinyrittäjälle

Opinnäytetyö 2019

Tiivistelmä

Jari Kauppila

Yrityksen perustamisopas sivutoimiselle yksinyrittäjälle, 44 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma, Lappeenranta

Yritysjuridiikka

Opinnäytetyö 2019

Ohjaajat: lehtori Pekka Mytty, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää sivutoimisen yritystoiminnan aloittamiseen vaadittavia toimenpiteitä ja toimia yrittäjän oppaana yritystä perustettaessa. Sivutoimisen yritystoiminnan aloittamista tutkittiin yksinyrittäjän näkökulmasta, jonka vaihtoehtoja toiminnan harjoittamiseksi kartoitettiin työssä. Eri-tyistä huomiota työssä saivat sivutoimisen yrittämisen vaikutus yrittäjän päätoimiseen toimeentuloon sekä muut nimenomaan sivutoimiselle yrittämiselle ominaiset asiat. Lisäksi työssä analysoitiin kevytyrittäjyyttä vaihtoehtona tavanomaisille yritysmuodoille yritystä perustettaessa.

Opinnäytetyö on kirjoitettu kirjoitushetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Sen tekemisessä hyödynnettiin aiheeseen liittyvän lainsäädännön lisäksi aihepiiriä käsittelevää kirjallisuutta. Työssä käytettiin lähteinä myös ajankohtaisia internet- ja lehtiartikkeleita sekä hyödynnettiin esimerkkejä ja kuvia havainnollistamaan teoriapohjaista sisältöä. Aihealueen teorian pohjalta työn liitteeksi on koottu pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen, joka on käytännönläheinen ja helppolukuinen tiivistelmä opinnäytetyön teoriasta. Pikaoppaan tarkoitus on tukea yksinyrittäjää yritystoiminnan aloittamisessa sekä toimia muistilistana yrityksen perustamisen tärkeimmistä toimenpiteistä.

Sivutoiminen yrittäminen on lähtökohtaisesti päätoimista yrittämistä riskittömämpää, joten sitä voi kokeilla päätoimista yrittämistä rohkeammin. Sivutoimisen yksinyrittäjän on kuitenkin huomioitava, että hänellä on päätoimensa ohessa rajattu määrä aikaa yritystoiminnan harjoittamiseen, ja lähtökohtaisesti yrittäjän on tehtävä kaikki yrityksessään yksin. Näistä syistä sivutoimista yritystoimintaa on suositeltavaa alkaa harjoittamaan yksityisenä elinkeinonharjoittajana, koska se on hallinnollisesti yksinkertaisin yritysmuoto. Yritysideaa voi myös ensin testata kevytyrittäjänä ennen oman yrityksen perustamista. Sivutoimisessa yrittämisessä on lisäksi huomioitava, että suuret sivutoimiset tulot voivat estää henkilön sosiaaliturvatukien saannin tai kasvattaa päätoimisen palkansaajan tuloveroprosenttia.

Asiasanat: sivutoiminen yrittäminen, yksinyrittäjä, yrityksen perustaminen, yritysmuodon valinta, kevytyrittäjyys.

Abstract

Jari Kauppila

Guide for Founding a Company for a Part-time solo Entrepreneur, 44 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Business Law

Bachelor's Thesis 2019

Instructor: Mr Pekka Mytty, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to examine how to found a company as a part-time entrepreneur, and to be a guide for the entrepreneur for this process. Entrepreneurship was examined from the perspective of a solo entrepreneur whose choices for the business were charted in this thesis. Special attention was given to part-time entrepreneurship's effects on the entrepreneur's full-time occupation and other things that are specific to part-time entrepreneurship. In this thesis light entrepreneurship was also examined as an option to conventional choices for entrepreneurship.

The thesis was written in accordance with the current legislation and various textbooks were utilized in writing it. In addition, articles from magazines and internet were used as reference and different examples and pictures were used to demonstrate the subject matter. By using the written material, a quick guide to part-time entrepreneurship was made as an appendix for the thesis. This quick guide is an easy-to-read summary of the subject and its purpose is to help a solo entrepreneur in founding a company and to serve as a checklist for the most important parts in this process.

Part-time entrepreneurship is fundamentally less risky than full-time entrepreneurship so it can be tried more boldly. A part-time entrepreneur must consider though that he or she does not have as much time to dedicate to the entrepreneurship as a full-time entrepreneur would. Solo entrepreneurs must also do everything in the company by themselves. For these reasons part-time entrepreneurship is recommended to be started as a proprietorship because it is the easiest company form to manage. Business idea can also be tested in light entrepreneurship before founding a company. In addition, big incomes from part-time entrepreneurship can prevent a person from receiving social security benefits or increase a full-time employee's income tax rate.

Keywords: part-time entrepreneurship, a solo entrepreneur, founding a company, choosing a company form, light entrepreneurship.

Sisällys

1	Johdanto.....	5
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja toteutus.....	6
1.2	Opinnäytetyön aiheen rajaus	7
2	Yritystoiminnan suunnittelu	8
2.1	Liikeidea.....	9
2.2	Toimintaympäristö	11
2.3	Markkinointi.....	12
2.4	Kannattavuus.....	12
2.5	Rahoitus.....	14
2.6	Riskit.....	16
2.6.1	Riskienhallinta	17
2.6.2	Vakuutukset	17
3	Yrityksen perustaminen	18
3.1	Yksinyrittäjän yritysmuodot	18
3.1.1	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	19
3.1.2	Kevytyrittäjäyys	19
3.1.3	Osakeyhtiö	22
3.1.4	Osuuskunta	24
3.1.5	Yritysmuotojen yhteenveto	25
3.2	Yrityksen perustamisasiakirjat	26
3.2.1	Luvat	26
3.2.2	Ilmoitukset.....	27
4	Yrittäjän kirjanpito ja verotus.....	29
4.1	Yrittäjän kirjanpito	29
4.2	Yrittäjän verotus.....	30
4.2.1	Tuloverotus	30
4.2.2	Arvonlisäverotus.....	33
5	Sivutoimisen yrittäjän sosiaaliturva	34
5.1	Opintotuki.....	35
5.2	Eläke.....	35
5.3	Työttömyysturva	36
6	Pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen	36
7	Pohdinta.....	37
7.1	Tutkimuksen tulos.....	37
7.2	Jatkotutkimuskohteet	39
	Kuvat.....	40
	Lähteet.....	41

Liite   Pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen

1 Johdanto

Sain alun perin toimeksiannon henkilöltä, joka oli pitkään suunnitellut sivutoimista yrittämistä. Sivutoiminen yrittäminen tarkoittaa yritystoiminnan harjoittamista jonkin muun päätoimen, kuten opiskelun tai palkkatyön ohessa (Holopainen 2018, 185). Toimeksiantajani oli päätoimisesti palkkatöissä, mutta hän oli samalla kiinnostunut myymään omaa osaamistaan sivutoimisesti töidensä ohessa. Paitsi että toimeksiantajani yritystoiminta olisi sivutoimista, oli hän suunnitellut harjoittavansa sitä yksinyrittäjänä, mikä tarkoittaa sitä, että yritykseen ei palkattaisi ulkopuolisia työntekijöitä, vaan ainoastaan hän itse työskentelisi yrityksessä. Näiden tietojen perusteella päätin tehdä opinnäytetyöni yksinyrittämisestä sivutoimisesti.

Toimeksiantajallani ei kuitenkaan ollut tarvetta henkilökohtaiselle liiketoimintasuunnitelmalle, koska hänellä oli jo valmiiksi kirkas visio omasta yritystoiminnastaan. Hän oli kiinnostunut ainoastaan yritysmuodon valinnasta sekä yrityksen perustamiseen vaadittavista käytännön toimenpiteistä. Nämä aiheet tulisivat olemaan osa opinnäytetyötäni, mutta halusin käsitellä sivutoimista yritystoimintaa työssäni laajemmin. Opinnäytetyöstä olisi alkuperäisen toimeksiantajani lisäksi hyötyä muillekin, jos sitä voisivat hyödyntää muutkin toimeksiantajani kanssa samankaltaisessa tilanteessa olevat henkilöt. Tämän päättelyn seurauksena päätin valita opinnäytetyöni aiheeksi yrityksen perustamisoppaan tekemisen sivutoimiselle yksinyrittäjälle.

Alun perin saamani toimeksianto ei ollut ainoa syy, jonka takia halusin tehdä opinnäytetyön yrityksen perustamisesta. Olen myös henkilökohtaisesti kiinnostunut yrittäjyydestä, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työntekoon ja elantoon tavoilla, jotka eivät ole mahdollisia palkkatöissä. Tästä syystä olen itsekin harkinnut yrittäjyyttä ja uskon, että opinnäytetyön tekeminen tästä aiheesta on minulle hyödyllistä, jos tulevaisuudessa päätän perustaa oman yrityksen.

Sivutoimisen yritystoiminnan aloittamisesta on kirjoitettu aiemminkin muutamia opinnäytetöitä. Suurin osa näistä töistä on kuitenkin jo useita vuosia vanhoja, ja tässä ajassa lainsäädännössä on tapahtunut muutoksia, joita ei ole voitu aikaisemmissa opinnäytetöissä huomioida. Esimerkiksi heinäkuussa 2019 osakeyh-

tiölaki uudistui, minkä seurauksena osakeyhtiön perustamisesta on tullut helpompaa kuin aiemmin (Lahti 2019). Opinnäytetyöni eroaa aiemmista myös siinä, että siinä vertaillaan kevytyrittäjyyttä vaihtoehtona tavanomaisille yritysmuodoille. Kevytyrittäjyydellä tarkoitetaan itsensä työllistämistä laskutuspalvelun käyttäjänä, jolloin laskutuspalvelu huolehtii yrittäjän kirjanpidosta ja laskutuksesta (Holopainen 2018, 192). Sekä kevytyrittäjyys että sivutoiminen yrittäminen ovat ajankohdaisia aiheita, sillä näiden molempien suosio kasvoi vuonna 2018 (Suomen Yrittäjät 2018). Kevytyrittämisen kasvava suosio sekä sen soveltuvuus sivutoimiseen yrittämiseen ovat syitä, miksi sitä vertaillaan tutkimuksessa muihin yritysmuotoihin, vaikkei kevytyrittäjyys olekaan virallinen yritysmuoto. Yritysmuodoista vertailussa on mukana myös osuuskunta, jota ei ole usein huomioitu vanhemmissa opinnäytetöissä. Tämä on johtunut siitä, että ennen kuin osuuskuntalaki uusiutui vuonna 2014, osuuskunnan perustaminen ja ylläpito oli huomattavasti nykyistä haasteellisempaa (Suomen Yrittäjät 2014a).

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja toteutus

Tässä opinnäytetyössä selvitetään sivutoimisen yrittämisen aloittamiseen vaadittavia toimenpiteitä yksinyrittäjän näkökulmasta. Näihin kuuluvat yritystoiminnan suunnittelu sekä käytännön perustamistoimet. Sivutoimiselle yrittämiselle on ominaista, että yrittäjä harjoittaa päätoimisesti jotakin muuta kuin yritystoimintaa. Sivutoiminen yrittäjä voi olla päätoimisesti opiskelija, palkansaaja, eläkeläinen tai tietyn ehdoin myös työttömyysetuutta saava henkilö (Holopainen 2018, 185). Työttömyysturvalain määritelmän mukaan yritystoimintaa voidaan pitää sivutoimisena, jos se ei ole este päätoimisen työn vastaanottamiselle (Työttömyysturvalaki 1290/2002, 2 luku 5§). Sivutoiminen yrittäminen ja yksinyrittäjyys ovat tutkimuksen tärkeimmät painopisteet, ja opinnäytetyön tutkimuskysymykset voidaan muotoilla seuraavasti:

1. Miten yksinyrittäjä voi aloittaa sivutoimisen yritystoiminnan?
2. Mitä sivutoimisen yrittäjän tulisi huomioida yritystoimintaa aloittaessaan?

Tutkimus tehdään kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä, jossa tutkimuskohteen taustoja, ominaisuuksia ja merkitystä yritetään ymmärtää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Jyväskylän yliopiston Koppa 2015). Aineistona

opinnäytetyössä käytetään ajantasaista lainsäädäntöä, kirjoja sekä aihepiiriin liittyviä internet- ja lehtiartikkeleita. Teoria-aineiston sekä laadulliselle tutkimukselle tyypillisen induktiivisen päättelyn pohjalta tullaan lisäksi tekemään pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen opinnäytetyön liitteeksi. Pikaopas on lyhyt ja tiivis ohjeistus sivutoimisen yritystoiminnan aloittamisesta, jonka tarkoitus on tukea opinnäytetyön kokonaisuutta ja tiivistää työn teoria mahdollisimman helppolukaiseen ja selkeään muotoon.

1.2 Opinnäytetyön aiheen rajaus

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan yrityksen perustamista sivutoimisesti. Analysoinnissa ei huomioida yritystoiminnan aloittamiseen vaadittavia toimenpiteitä päätoimisen yrittäjän näkökulmasta. Opinnäytetyö on lisäksi suunnattu sivutoimiseen yrittämiseen yksinyrittäjänä, minkä takia työn aihealueita tarkastellaan erityisesti mikro- ja pienyritysten näkökulmasta. Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa toimivista yrityksistä 93,2 prosenttia oli alle 10 henkeä työllistäviä mikroyrityksiä vuonna 2017 (Suomen Yrittäjät 2019a). Lisäksi vuoden 2019 toisen pk-yritysbarometrin mukaan pienillä ja keskisuurilla yrittäjillä ei ole nykyisessä taloustilanteessa suuria kasvu- tai henkilöstötavoitteita, joten suurin osa yrityksistä tulee lähitulevaisuudessakin olemaan kooltaan pieniä (Suomen Yrittäjät 2019b). Nämä ajankohtaiset tutkimustiedot sekä se, että alkuperäinen toimeksiantajani suunnitteli yrittämistä yksin, olivat syitä siihen, että päätin rajata työni käsittelemään ainoastaan yksinyrittäjiä. Opinnäytetyön kokoa on näin rajattu pienemmäksi samalla kuitenkin huomioiden sivutoimisen yrittämisen suurin kohderyhmä eli yksinyrittäjät (Holopainen 2018, 186).

Koska työssä perehdytään yrityksen perustamiseen yksinyrittäjänä, jolla ei ole työntekijöitä, työssä ei käsitellä työntekijöiden palkkaukseen ja vakuuttamiseen liittyviä toimenpiteitä, eikä muitakaan työnantajavelvoitteita. Yksinyrittäjille on tyyppisempää ostaa palvelut, joita yrittäjä ei itse pysty tekemään, ulkopuolisilta yrityksiltä, kuin palkata yritykseen omia työntekijöitä (Virta 2018, 34–42). Työnantajavelvoitteiden lisäksi osa yritysmuodoista on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Koska yritysmuodoista avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön perustamiseen vaaditaan vähintään kaksi perustajaa, ei yksinyrittäjä voi perustaa omaa yritystään näissä yritysmuodoissa. Tämän takia avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä ei

vertailla muiden yritysmuotojen kanssa tässä opinnäytetyössä. Vertailukelpoisia yritysmuotoja tässä tutkimuksessa ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja, osakeyhtiö ja osuuskunta. Näitä yritysmuotoja sekä kevytyrittäjyyttä analysoidaan tutkimuksen yritysmuotoja käsittelevässä kappaleessa.

2 Yritystoiminnan suunnittelu

Lähtökohtana yrityksen perustamisessa on yrittäjän henkilökohtainen halu ryhtyä yrittäjäksi. Kaikista ei kuitenkaan ole yrittäjiksi, joten ennen yrittäjyys päätöksen tekemistä tulisi miettiä, onko valmis yrittäjyyteen liittyviin haasteisiin. Yksinyrittäjältä vaaditaan ennen kaikkea kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja päätöksentekoon. Yrittäjän on myös oltava valmis ottamaan riskejä ja toimimaan niiden luomien paineiden alaisena (Holopainen 2018, 12). Sivutoimisen yrittäjän on lisäksi oltava valmis käyttämään päätoimensa oheista vapaa-aikaansa yritystoiminnalle, jolloin työt vievät entistä suuremman osan aikaa päivittäin.

Kun päätös yrittäjyydestä on tehty, voidaan varsinaista yritystoimintaa alkaa suunnittelemaan. Yritystoiminnan suunnittelun tärkeys riippuu toiminnan koosta ja luonteesta. Liiketoiminnan suunnittelu on todella tärkeää päätoimiselle yrittäjälle, jonka elanto on kokonaisuudessaan kiinni yritystoiminnan tuloksesta. Sen sijaan sivutoimisella yrittäjällä on usein muu päätoiminen tulonlähde, joten yritystoimintaa kohtaan ei ole yhtä suuria menestyspaineita. Vaikka sivutoiminen yritystoiminta osoittautuisi kannattamattomaksi, ei yrittäjän toimeentulo ole samalla tavalla uhattuna kuin päätoimisella yrittäjällä samassa tilanteessa. Toisin sanoen sivutoiminen yrittäminen on hyvä tapa kokeilla yritysideoita käytännössä päätoimisista yrittämisestä pienemmällä riskillä (Holopainen 2018, 185). Sivutoimisen yritystoiminnan pienemmät riskit eivät kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö yritystoiminnan suunnittelu kannattaisi siitä huolimatta. Hyvällä suunnittelulla voidaan ennustaa yritystoiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksia sekä parantaa toiminnan menestymismahdollisuuksia yritystoiminnan luonteesta riippumatta (Hesso 2015, luku 1 Johdanto).

Yrityksen suunnittelu alkaa tavanomaisesti yrittäjän yritysideoista. Yritysidea voi käytännössä olla mikä vain idea tai huomio, jossa havaitaan mahdollisuus yritys-

toiminnalle. Se voi olla esimerkiksi uudenlainen tuote tai palvelu, alueelliseen kysyntään vastaaminen tai tuotteen valmistus- tai markkinointitapa, jolla yritys voi voittaa alan kilpailijat. Yritysidea ei kuitenkin vielä riitä uuden yrityksen perustamiseen, vaan ideaa on lähdettävä kehittämään ja realisoimaan. (Aaltonen 2017.)

Yrityksen liiketoiminnan suunnittelun tärkein työkalu on liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelma on tarkka suunnitelma aloittavan yrityksen toiminnasta, joka on hyvä tehdä ennen yrityksen perustamista, mutta sen voi tehdä vielä toiminnan aloittamisenkin jälkeen. Se kertoo yrityksen liiketoimintamallin ja strategian, joilla yrityksen on tarkoitus saavuttaa menestys (Hesso 2015, luku 1 Johdanto). Suunnitelmalla pyritään myös ennustamaan ja varautumaan tulevaisuuden tapahtumiin. Liiketoimintasuunnitelmalle ei ole määrättyä muotoa, vaan yrittäjä voi tehdä sen haluamallaan tavalla, ja painottaa suunnitelmassa tärkeinä koemiaan asioita. Liiketoimintasuunnitelman tekemisessä voi myös hyödyntää valmiita mallipohjia, ja esimerkiksi Yritys-Suomi -sivustolla on ilmainen pohja, jota voi käyttää liiketoimintasuunnitelman tekemiseen.

Liiketoimintasuunnitelman tekeminen on usein välttämätöntä, jos yritykseen tarvitaan ulkoista rahoitusta, kuten lainaa tai yritystukia. Seuraavissa kappaleissa käsitellään tavanomaisempia liiketoimintasuunnitelman osia. Koska liiketoimintasuunnitelman voi tehdä haluamallaan tavalla, ei alla lueteltujen kohtien sisällyttäminen ole välttämätöntä. Jos yrittäjä kuitenkin hakee toimintaansa varten lainaa tai yritystukia, voivat rahoittajat olettaa, että suunnitelmassa käsitellään tietyt yleisesti tärkeät asiat. Pääsääntö liiketoimintasuunnitelman teossa on, että mitä suuremmat tavoitteet yrittäjällä on yritystoimintaa kohtaan, sitä tarkemmin liiketoimintasuunnitelma tulisi tehdä (Koskenranta 2018). Kun yrittäjä tekee tarkan liiketoimintasuunnitelman, hän saa myös itse paremman käsityksen yritystoimintansa luonteesta sekä oppii analysoimaan omaa toimintaansa kriittisesti. (Hesso 2015, luku 2 Liikeidea, visio ja arvot.)

2.1 Liikeidea

Liiketoimintasuunnitelman tekeminen aloitetaan yleensä määrittelemällä yrityksen liikeidea. Liikeidea on yritysidea laajempi käsite, joka kuvastaa yrittäjän näkemystä aloitettavasta liiketoiminnasta. Liikeidea vastaa yleensä kysymyksiin

mitä, miten ja kenelle. Toisin sanoen siinä määritellään mitä yrityksen tuotteet ovat, miten yritys tuottaa tuotteensa, kenelle yrityksen tuotteet kohdistetaan. Se kiteyttää yritystoiminnan luonteen pääpiirteet sekä kertoo, miten yritys erottuu kilpailijoistaan. Liikeidea tulisi kiteyttää yhteen lauseeseen siten, että ulkopuolinenkin henkilö saisi siitä tiiviin ja selkeän kuvan yrityksestä. Liikeidea on yksi tärkeimmistä liiketoimintasuunnitelman osista, johon myös yrityksen rahoittajat kiinnittävät huomiota. (Aaltonen 2017.)

Liikeidean suunnittelussa ja kehittämisessä voi hyödyntää SWOT-analyysia, jossa analysoidaan yrityksen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Näistä vahvuudet ja heikkoudet ovat yrityksen sisäisiä ominaisuuksia ja mahdollisuudet ja uhat yrityksen ympäristön ominaisuuksia. Alla oleva kuva on esimerkki siitä, miltä yksinyrittäjän SWOT voisi mahdollisesti näyttää. (Viitala & Jylhä 2001, 59.)

Kuva 1. SWOT-analyysi esimerkki

SWOT-analyysi on hyvä tapa analysoida yrityksen liikeidea sekä yrityksen sisäisestä, että ulkoisesta näkökulmasta. Sen tekeminen on lisäksi hyvin yksinkertaista, minkä takia sitä voi suositella kaikille yrittäjille.

2.2 Toimintaympäristö

Liiketoimintasuunnitelmassa kannattaa tutkia, millaiset mahdollisuudet menestyksellä yritystoiminnalle yrityksen toimintaympäristö tarjoaa. Toimintaympäristö on hyvin laaja käsite, johon kuuluu sekä yrityksen sisäiset, että ulkoiset ympäristötekijät. Yrityksen sisäiset ympäristötekijät liittyvät yrityksen organisaatioon, mikä voi suurissa yrityksissä olla hyvinkin laaja, mutta yksinyrittäjän tapauksessa se käsittää vain yrittäjän itsensä. Yrittäjän koulutus ja osaaminen ovat esimerkkejä yrityksen sisäisistä ympäristötekijöistä yksinyrittäjän tapauksessa. Yrityksen ulkoiseen ympäristöön kuuluvat sen sijaan yrityksen maantieteellinen-, poliittinen- ja kilpailullinen ympäristö. (Hesso 2015, luku 3 Ympäristöanalyysit.)

Jos yksinyrittäjä haluaa analysoida toimintaympäristöään, kannattaa hänen keskittyä ulkoiseen ympäristöön sisäisen ympäristön suppeuden takia. Ulkoista ympäristöä voi analysoida lukemattomista eri näkökulmista, mutta resurssien puutteessa ympäristön analysoinnissa kannattaa keskittyä erityisesti yrityksen asiakkaiden ja kilpailijoiden analysointiin. Yrittäjä voi selvittää, ketkä ovat yrityksen asiakkaita, ja mitä he yrityksen tuotteissa arvostavat. Yrityksen tuotteista voidaan tehdä houkuttelevimpia asiakkaiden silmissä, jos tiedetään, mitä ominaisuuksia he niissä arvostavat. Asiakkaiden tarpeita analysoitaessa on tärkeää asettaa asiakkaiden arvot tärkeysjärjestykseen, koska ne voivat olla ristiriidassa toistensa kanssa. Tavanomainen esimerkki on se, arvostaako asiakas tuotteen korkeaa laatua, vai kilpailijoita edullisempaa hintaa. Tällaisessa tilanteessa pienen yrityksen ei yleensä kannata kilpailla edullisemmalla hinnalla, koska suurten yritysten suuremmat tuotanto- ja asiakasmäärät mahdollistavat pientä yritystä aggressiivisemmän hintakilpailun. (Hesso 2015, luku 3 Ympäristöanalyysit.)

Kun yritys tuntee omat asiakkaansa, se voi selvittää, ketkä ovat sen kilpailijoita. Samalla alalla toimivat yritykset eivät välttämättä ole suoranaisia kilpailijoita, jos ne strategioillaan tavoittelevat eri asiakkaita. Esimerkiksi pikaruokaravintolat eivät suoranaisesti kilpaile viiden tähden luksusravintoloiden kanssa, sillä vaikka molemmat ovat ravintoloita, eivät ne kilpaile samoista asiakkaista. Olennaisia kilpailijoita ovat yrityksen kanssa samoja tarpeita tyydyttävät kilpailijat, joilla on samanlainen strategia, ja jotka näin ollen perustavat kilpailuetunsa samoihin tekijöi-

hin. Tällaisia kilpailijoita analysoimalla voidaan saada paljon arvokasta tietoa. Kilpailijoiden vahvuuksien ja heikkouksien tunteminen auttaa yrityksen palveluiden kehittämisessä sekä kilpailijoista erottautumisessa. (Hesso 2015, luku 3 Ympäristöanalyysit.)

2.3 Markkinointi

Markkinointisuunnitelmalla selvitetään, miten yritys tavoittaa kohdeasiakkaansa, ja miten asiakkaille saadaan luotua tarve yrityksen tarjoamien tuotteiden ostamiseksi (Hesso 2015, luku 6 Markkinoinnin tavoitteet ja toimenpiteet). Vaikka yrityksen tarjoama tuote tai palvelu olisi huippulaadukas, sen myyminen on erittäin hankalaa, jos asiakkaat eivät koe tarvitsevansa sitä. Markkinointiviestinnällä potentiaaliset asiakkaat saada tietoiseksi yrityksen tuotteista ja palveluista, ja samalla voidaan perustella heille, miksi yrityksen tuotteita ja palveluita kannattaisi ostaa. Asiakasryhmänsä tuntemalla yritys voi kohdentaa markkinointinsa sellaisiin kanaviin, joista se tavoittaa tehokkaimmin potentiaaliset asiakkaansa. Oikeisiin kanaviin kohdennettu markkinointi on myös kustannustehokkaampaa. Markkinoinnissa voi hyödyntää perinteisiä kanavia, kuten suoramarkkinointia tai lehti-, radio- ja televisiomainoksia, mutta erityisesti internetnäkyvyyteen kannattaa nykyään panostaa. Yrityksen omien kotisivujen tekeminen, näkyvyys internetin hakukoneissa sekä viestintä sosiaalisessa mediassa tavoittavat suuren määrän potentiaalisia asiakkaita. (Suomen Yrittäjät.)

2.4 Kannattavuus

Kannattavuus on terveen yritystoiminnan elinehto. Kannattavuudella tarkoitetaan sitä, että pitkällä aikavälillä yritystoiminnan tuotot kattavat sen kulut. Toisin sanoen yksittäisen vuoden tappiollinen tulos ei vielä uhkaa yrityksen kannattavuutta, mutta yritys ei voi vuosi vuodelta tehdä aina tappiollista tulosta. Vaikka sivutoiminen yrittäjä voi rahoittaa yritystoimintaansa päätoimisilla tuloillaan tappiosta huolimatta, ei toiminnan harjoittamisessa ole pitkällä aikavälillä mitään järkeä, jos siitä aiheutuu ainoastaan kustannuksia.

Yritystoiminnan kannattavuutta voidaan arvioida kannattavuuslaskelmalla, josta nähdään, paljonko yrityksen on tehtävä tuottoa, jotta toiminnan kulut voitaisiin

kattaa. Alla on esimerkki siitä, miltä yksityisen elinkeinonharjoittajan kannattavuuslaskelma voi yksinkertaisemmillaan näyttää. Esimerkki pohjautuu Uusyrittäjäkeskuksen selkokielen oppaan kannattavuuslaskelmaan.

Tavoitetulos	4 680 e
• Ennakkovero 22 %	1 320 e
Käyttökate	6 000 e
• Vakuutukset	400 e
• Puhelinkulut	100 e
• Autokulut	2 000 e
• Markkinointikulut	300 e
• Kirjanpitokulut	500 e
• Muut kiinteät kulut	100 e
Kiinteät kulut yhteensä	3 400 e
• Ostojen muuttuvat kulut	600 e
Liikevaihtotarve	10 000 e
• Arvonlisävero 24 %	2 400 e
Kokonaislaskutustarve	12 400 e

Kuva 2. Kannattavuuslaskelma esimerkki (Uusyrittäjäkeskus 2018)

Yllä olevassa esimerkissä yrityksen on saatava vähintään 12 400 euroa arvonlisäverollisia myyntejä, jotta se voi saavuttaa tavoitetuloksensa. Uuden yrityksen kannattavuuden arvioiminen voi kuitenkin olla vaikeaa, sillä vaikka toiminnan kulut voidaan selvittää etukäteen, niin toiminnan myyntimäärien ennustaminen on sen sijaan erittäin haasteellista. Tämän takia kannattavuus laskelmassa myynti kannattaa varmuuden vuoksi arvioida ennemmin liian pieneksi kuin suureksi.

Myyntimäärien ja kulujen lisäksi yrityksen kannattavuuden kannalta olennaista on tuotteiden hinnoittelu. Jos yrittäjä myy tuotettaan kalliimmalla, ei hänen tarvitse myydä määrällisesti yhtä paljon, koska yksittäisestä tuotteesta saadaan suurempi

myyntikate. Pienilläkin hinnanmuutoksilla voi olla suuri merkitys yrityksen kannattavuuden kannalta. Jos tuotteen hintaa nostetaan esimerkiksi 20 %, niin viidellä myydyllä tuotteella tehdään yhtä paljon tuottoa, kuin aikaisemmalla hinnalla kuudella tuotteella. Tuotteiden hinnoittelussa voi hyödyntää kilpailijoiden hintoja, mutta yrittäjän pitäisi ajatella hinnoittelua myös omasta näkökulmastaan. Hinnoittelussa pitäisi huomioida tuotteeseen tai palveluun kuluvat kulut, kuten raaka-aineet, laitteiden käyttökulut, myyntikulut, sosiaalikulut, yrityksen hallinnolliset kulut sekä elannon takaaminen lomaksi tai sairausajaksi (Vahtera 2011, 213). Hinnoittelu ei saisi olla liian alhaista, mutta liiallisuuksiltakin tulisi välttyä, koska liian korkea hinnoittelu voi vastaavasti karkottaa asiakkaat, jolloin toiminnan kannattavuus heikkenee suuremmasta katteesta huolimatta. (Onnistu yrittäjänä.)

2.5 Rahoitus

Yritystoiminnan aloittaminen vaatii toisinaan tekemään hankintoja, kuten laitteita tai toimitiloja. Rahoituksen suunnittelu on tärkeää, jotta tällaisiin investointeihin saadaan varattua tarvittavat varat. Investointeja voidaan rahoittaa joko ulkopuolisella rahoituksella tai yrittäjän omilla varoilla. Pitkän aikavälin tavoite on investointien rahoitus yritystoiminnan tuloilla, mutta tämä ei ole vielä mahdollista yritystä perustettaessa, koska investointeja on usein tehtävä jo ennen toiminnan aloittamista. Toisin kuin päätoiminen yrittäjä, sivutoiminen yrittäjä voi rahoittaa hankintoja päätoimisilla tuloillaan. Yritystoiminnan rahoituksen tarve vaihtelee kuitenkin suuresti toiminnan luonteen mukaan. Jos yritystoimintaa varten ei tarvitse erillisiä toimitiloja tai kalliita laitteita, voi rahan tarve toiminnan aloittamiseksi olla hyvin vähäinen, jolloin rahoitustakaan ei tarvitse tarkemmin suunnitella.

Jos yrittäjän on tehtävä investointeja yritystoimintaa varten, eikä hän pysty kattamaan niitä omilla varoillaan, on niitä varten hankittava ulkopuolista rahoitusta. Sitä voi saada muun muassa rahoituslaitoksilta lainoina ja sijoituksina. Tavanomaisin ulkoinen rahoitusväline on pankkilaina, jonka saamiseen vaaditaan kuitenkin riittävät vakuudet. Lainojen lisäksi vierasta pääomaa voi saada myös erilaisina avustuksina, joista suurin osa on tarkoitettu nimenomaan aloittaville yrityksille. Starttiraha on avustuksista tavanomaisin, mutta sitä ei myönnetä sivutoimisille yrittäjille. Starttirahaa voi kuitenkin myöhemmin hakea, jos laajentaa sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää

uudelle yritykselle kehittämisavustusta yrityksen pitkän aikavälin kilpailukykyä parantaviin hankkeisiin, mutta tämän avustuksen saaminen on kuitenkin hyvin vaikeaa, koska sen ehtona on, että hanketta ei saada rahoitettua millään muulla tavalla. (Holopainen 2018, 220.)

Finnvera on Suomen valtion omistama erityisrahoittaja, joka tarjoaa palveluita, joilla aloittavan yrityksen rahoituksen saanti voidaan turvata. Finnvera tarjoaa lainaa yritystoiminnan investointeja varten, mutta lainan saadakseen yrityksen investoinnin on oltava arvoltaan vähintään 30 000 euroa, minkä takia se ei sovellu pienten yritysten tarpeisiin. Pienemmät yritykset voivat kuitenkin hyötyä Finnveran alkutakauksesta. Finnvera voi alkutakauksella taata yrityksen pankkilainasta enintään 80 %, jos yrittäjä ei itse saa lainaansa kokonaan taattua. Alkutakaus voi olla enintään 80 000 euron suuruinen, ja kun yritys hakee lainaa pankista, voi pankki hakea alkutakauksen Finnveralta yrittäjän puolesta. Jos yritys tarvitsee lainaansa takausta, kannatta Finnvera alkutakausta ehdottomasti hyödyntää. (Finnvera2019a; Finnvera 2019b.)

Yritystoiminnan rahoitusta voi suunnitella rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmasta nähdään, paljonko yritys tarvitsee rahaa toiminnan aloittamiseen, ja mistä tarvittavat rahat saadaan. Alla on Uusyrityskeskuksen selkokielisen oppaan esimerkin pohjalta tehty yksinkertainen yksityisen elinkeinonharjoittajan rahoituslaskelma.

Rahan tarve	Rahan lähteet
<ul style="list-style-type: none"> • Perustamismenot 110 e • Tuotantovälineet 1 500 e • Laitteet 1 240 e • Puhelin- ja internet 130 e • Markkinointi 320 e • Käyttöpääoma 1 500 e • Yhteensä = 4 800 e	<ul style="list-style-type: none"> • Oma pääoma<ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjän rahasijoitukset 2 000 e • Apporttiomaisuus 300 e • Vieras pääoma<ul style="list-style-type: none"> • Pankkilaina 2 500 e • Yhteensä = 4 800 e

Kuva 3. Rahoituslaskelma esimerkki (Uusyrittäjäkeskus 2018)

Rahoituslaskelman on aina oltava tasapainossa eli rahan lähteiden on aina ka-
tettava rahan tarve. Jos rahoituslaskelma ei ole tasapainossa, niin yrityksen on
joko hankittava lisää rahan lähteitä tai vaihtoehtoisesti karsittava kuluja, jotta ra-
han tarve vähenee.

2.6 Riskit

Vaikka sivutoiminen yrittäminen on lähtökohtaisesti päätoimista riskittömämpää,
niin sivutoimisenkin yrittäjän tulisi tiedostaa toimintaan sisältyvät riskit. Yritystoi-
minnassa voidaan tietoisesti ottaa hallittuja liikeriskejä, mutta yllättäviltä riskeiltä
tulisi aina välttyä. Riskien tunnistaminen mahdollisimman varhain on tärkeää,
jotta niihin voidaan varautua etukäteen (Suomen Riskienhallintayhdistys ry
2012a). Yllättäen realisoituneet riskit voivat johtaa yritystoiminnan ennen aikai-
seen lopettamiseen tai pahimmassa tapauksessa yrittäjän henkilökohtaisiin velka-
vaikeuksiin. Yritystoiminnan riskit voidaan jaotella liikeriskeihin ja vahinkoriskei-
hin. Liikeriskejä ovat yrityksen markkinatilanteessa tapahtuvat muutokset, kuten
kilpailu- tai taloustilanteen äkilliset muutokset, mitkä vaikuttavat negatiivisesti yri-
tyksen tuotteiden kysyntään. Vahinkoriskejä ovat sen sijaan kaikki tavanomai-
semmat henkilöihin tai omaisuuteen kohdistuvat vahingot, kuten laitteiden rikkou-
tuminen ja yrittäjän loukkaantuminen. (Hesso 2015, luku 10 Riskit ja niihin varau-
tuminen.)

Pienet yritykset ovat usein haavoittuvampia riskeille kuin suuremmat yritykset,
koska niillä ei ole yhtä paljon resursseja huolehtia riskienhallinnasta kuin suurilla
yrityksillä, joissa on enemmän henkilöstöä. Pienet yritykset ovat myös suuria yri-
tyksiä haavoittuvampia muutoksiin yrityksen toimintaympäristössä, sillä ne kes-
kittyvät usein pienempiin maantieteellisiin segmentteihin tai asiakassegmenttei-
hin kuin suuret yritykset. Yksinyrittäjä on lisäksi erityisen haavoittuvainen riskei-
hin, jotka vaikuttavat yrittäjän omaan toimintakykyyn. Yksinyrittäjän yritystoiminta
on kokonaisuudessaan riippuvainen yrittäjän työpanoksesta, ja jos yrittäjä sairas-
tuu tai loukkaantuu, voi yritys kärsiä merkittävästi. (Suomen Riskienhallintayhdis-
tys ry 2012a.)

2.6.1 Riskienhallinta

Kun yritystoimintaan kohdistuvat riskit on tunnistettu, on niihin varauduttava ja ylimääräisiä riskejä vältettävä mahdollisuuksien mukaan erilaisin toimenpitein. Riskienhallinnalla tarkoitetaan kaikkea toimintaa, jolla vähennetään riskien todennäköisyyttä ja niiden aiheuttamia vahinkoja. Riskienhallintaa voidaan toteuttaa käytännössä monilla toimenpiteillä. Niitä voidaan ehkäistä välttämällä riskipitoisia toimenpiteitä, ja niiden todennäköisyyttä voidaan pienentää huolellisella toiminnalla ja asianmukaisella koulutuksella (Viitala & Jylhä 2001, 60). Kaikilta yritystoiminnan riskeiltä ei kuitenkaan voida välttyä. Riskienhallinnassa tulisi keskittyä erityisesti kaikista vakavimpiin riskeihin, jotka olisivat toteutuessaan kohtalokkaita yritystoiminnan tulevaisuuden kannalta. Tämä on erityisen tärkeää sivutoimiselle yksityrittäjälle, jonka aika ja resurssit ovat suurempiin päätoimisiin yrityksiin nähden hyvin rajalliset. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2012b.)

2.6.2 Vakuutukset

Yksi riskienhallinnan keino on riskin siirtäminen. Vakuutusten avulla riskejä voidaan siirtää yritykseltä vakuutusyhtiön vastuulle. Osa vakuutuksista on yrittäjälle pakollisia, mutta suurin osa on kuitenkin vapaaehtoisesti otettavia. Yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus on lain mukaan yrittäjälle pakollinen vakuutus, mutta se ei silti ole aina välttämätön. Yrittäjän on oltava työskennellyt yrityksessä vähintään neljä kuukautta yhtäjaksoisesti, olla 18 – 69 vuotias ja hänen yritystoiminnan vuotuisen työtulon tulee olla vähintään 7 799,37 euroa, jotta vakuutus olisi pakollinen. Jos nämä ehdot eivät täyty, niin yrittäjän ei tarvitse ottaa YEL-vakuutusta. Kevytyrittäjätkin ovat yrittäjän eläkelain piirissä eli heidänkin on vakuutettava itsensä YEL-vakuutuksella, jos vakuutuksen kriteerit täyttyvät. Yritystoiminnan sivutoimisuuskaan ei vaikuta YEL-vakuutus velvollisuuteen, ja päätoiminen palkansaaja voi olla samanaikaisesti sekä yrittäjän, että työntekijän eläkevakuutuksen piirissä. Jos yrittäjä ei maksa yrittäjän eläkevakuutusta, ei yritystoiminta myöskään kerrytä hänelle eläkettä. YEL-vakuutuksen voikin halutessaan ottaa vapaaehtoisesti, jos yritystoiminnalla haluaa kerryttää eläkettä. Yrittäjän on haettava YEL-vakuutus omatoimisesti, mutta vakuutuksen voi ottaa vapaasti valitsemastaan eläkevakuutusyhtiöstä. (OP Kevytyrittäjä 2019a; OP Kevytyrittäjä 2019b.)

YEL-vakuutus on ainut yksinyrittäjälle lain mukaan pakollinen vakuutus, eli sen lisäksi ei välttämättä tarvitse ottaa muita vakuutuksia. Vapaaehtoisten vakuutusten ottamisessa on muistettava, että ne eivät ole ilmaisia, ja jos yritykseen ottaa paljon vakuutuksia, kertyy niistä myös paljon kustannuksia. Jos yritykseen ottaa vapaaehtoisia vakuutuksia, tulee niillä keskittyä ainoastaan olennaisimpien riskien siirtämiseen vakuutusyhtiön vastuulle. Pienemmistä riskeistä yrityksen kannattaa kantaa vastuu itse. Vakuutuksesta on enemmän haittaa kuin hyötyä, jos siitä aiheutuu pitkällä aikavälillä enemmän kustannuksia, kuin mitä vakuutetusta riskistä realisoituessaan aiheutuisi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen talousyksikön päällikkö Timo Seppälä huomauttaa, että ihmisillä on tapana ylivakuuttaa itsensä ja maksaa omasta turvallisuudestaan jopa kolmeen kertaan eri muodoissa (Urpelainen 2018, 33). Tällaisia päällekkäisyyksiä välttämällä voidaan optimoida vakuutusten hyödyt niiden kustannuksiin verrattuna.

3 Yrityksen perustaminen

Kun yrityksen liikeidea ja strategia ovat hahmottuneet, on aika perustaa yritys. Yrityksen voi perustaa monessa eri yritysmuodossa, ja vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia kannattaa vertailla ennen päätöksentekoa. Yritysmuodon valinnan jälkeen yrittäjän on vielä perustettava yrityksensä juridisesti perustamisilmoituksella ja tarpeen mukaan hankittava toiminnan harjoittamiseen vaadittavat luvat.

3.1 Yksinyrittäjän yritysmuodot

Yritystoimintaa voi harjoittaa juridisesti monessa muodossa. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat muun muassa yrityksen perustajien lukumäärä, pääoman tarve, yritystoiminnan vastuunjako sekä yritystoiminnan joustavuus ja byrokratia (Holopainen 2018, 20–21). Yksinyrittäjän vaihtoehtoja yritysmuodolle ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja, osakeyhtiö ja osuuskunta. Yritysmuotoihin kuuluvat myös avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, mutta yksinyrittäjä ei voi näitä perustaa, koska niihin vaaditaan vähintään kaksi perustajaa (Holopainen 2018, 25–27). Koska yksinyrittäjä ei voi perustaa yritystään näissä yritysmuodoissa, ei niitä huomioida tässä opinnäytetyössä, mutta muihin yritysmuotoihin perehdytään syvemmin seuraavissa kappaleissa.

3.1.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on monta nimeä, joita ovat muun muassa yksityisyritys, yksityisliike tai yksityisyrittäjä (Suojanen 2015, 152). Tästä yritysmuodosta puhutaan arkikielessä myös toiminimenä, mutta toiminimi ja yksityinen elinkeinonharjoittaja eivät kuitenkaan ole synonyymejä. Yksityinen elinkeinonharjoittaja on yritysmuodon virallinen nimi, ja toiminimellä viitataan yrityksen rekisteröityyn nimeen yritysmuodosta riippumatta (Suomen Yrittäjät 2014b).

Yksityinen elinkeinonharjoittaja samaistuu oikeudellisesti omistajaansa. Tämä tarkoittaa sitä, että se ei ole erillinen oikeushenkilö, vaan sen varat ja velat ovat samalla yrittäjän omia varoja ja velkoja. Yrittäjä voi siis ottaa yrityksen omaisuutta yksityiseen käyttöönsä niin paljon kuin hän haluaa, mutta samalla yrittäjä on myös vastuussa yrityksen veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Yrityksen velat johtavat siis pahimmassa tapauksessa yrittäjän henkilökohtaisiin velkavaikeuksiin. Vaikka yrittäjä ja yritys samaistuvat oikeudellisesti, on yrityksen varat, velat, tulot ja menot kuitenkin eroteltava omistajan omista kirjanpidossa (Suojanen 2015, 152–154.) Oikeudellinen samaistuminen yrittäjään tekee yritysmuodosta juridisesti yksinkertaisen. Yrittäjä voi itse päättää kaikista yrityksen asioista, eikä yritys tarvitse erillisiä toimielimiä, kuten osakeyhtiö tai osuuskunta (Holopainen 2018, 24).

3.1.2 Kevytyrittäjäyys

Kevytyrittäjäyys eli laskutuspalveluyrittäjäyys ei ole virallinen yritysmuoto, kuten esimerkiksi yksityinen elinkeinonharjoittaja tai osakeyhtiö, vaan termillä viitataan itsensä työllistämiseen laskutuspalvelun käyttäjänä (Holopainen 2018, 192). Kevytyrittäjä työllistää itsensä ja laskuttaa työnsä asiakkailtaan laskutuspalvelun välityksellä. Yrittäjän laskut laskutuspalvelun kautta yrittäjän asiakkaille, joiden maksusuoritukset välittyvät laskutuspalvelun kautta yrittäjälle. Laskutusohjelmiston ja laskujen välityksen lisäksi laskutuspalvelu huolehtii yritystoimintaan liittyvästä byrokratiasta, kuten kirjanpidosta, tilipäätöksistä ja veroilmoituksista kevytyrittäjän puolesta (OP Kevytyrittäjä 2019c). Tämän takia kevytyrittäjäyys soveltuu hyvin sivutoimiselle yrittäjälle, joka haluaa yrityksen ylläpidon olevan mahdollisimman helppoa.

Tavanomaisesti kevytyrittäjällä ei ole omaa y-tunnustaan, mistä johtuen hän on verotuksellisesti palkansaajan asemassa. Laskutuspalveluiden kevytyrittäjäyyspalvelut eivät kuitenkaan ole samanlaisia, vaan palvelun tarjoajasta riippuen niissä voi olla suuriakin eroja. Laskutuspalvelusta riippuen kevytyrittäjästä voi tulla palvelun käyttäjänä yksityinen elinkeinonharjoittaja, jolloin hän saa oman y-tunnuksensa. Y-tunnuksesta on kevytyrittäjälle verotuksellista hyötyä, ja se mahdollistaa yritystoiminnan menojen vähentämisen verotuksessa sekä arvonlisäveron alarajahuojennuksen hyödyntämisen. Verovähennykset tekevät kevytyrittämisestä yksityisenä elinkeinonharjoittajana kannattavampaa kuin laskutuspalveluista, joissa yrittäjä ei saa omaa y-tunnusta (OP Kevytyrittäjä 2019c). Toisaalta, jos yrittäjän toiminta on hyvin vähäistä ja satunnaista, voi olla helpompaa toimia tavanomaisen laskutuspalvelun kautta, jolloin yrittäjän ei tarvitse sitoutua omaan yritykseen yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Kevytyrittäjäyden suurin ongelma pienyrittäjän kannalta on pakollinen arvonlisäverovelvollisuus. Jos yksityisen elinkeinonharjoittajan vuotuinen liikevaihto on alle 10 000 euroa, ei hän ole arvonlisävelvollinen. Koska laskutuspalveluyritysten liikevaihto ylittää 10 000 euron rajan, on kevytyrittäjä aina toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen, vaikka yrittäjän oman toiminnan tulot eivät tuota alv-rajaa ylittäisikään (Holopainen 2018, 193). Arvonlisäverovelvollisen yrittäjän tuotteiden ja palveluiden hintaan lisätään arvonlisävero, joka on useimmiten 24 % niiden hinnasta. Yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka ei ole arvonlisäverovelvollinen, voi siis tarjota palveluaan kuluttajalle halvemmalla kuin arvonlisäverovelvollinen kevytyrittäjä. Arvonlisäveron lisäksi kevytyrittäjän on huomioitava laskutuspalvelun palvelumaksu työnsä hinnoittelussa. Alla on esimerkki kevytyrittäjän palkka-arviosta, joka on tehty Ukko.fi -sivuston tuloslaskurin avulla. Se havainnollistaa laskutuspalvelun kustannusten vaikutusta kevytyrittäjän työn tulokseen.

Laskutus	
• Summa alv 24 % (brutto)	1 240,00 e
• Summa alv 0 % (netto)	1 000,00 e

Palkka	
• Bruttopalkka	1 000,00 e
• Ennakonpidätys (20,00 %)	- 200,00 e
• Nettopalkka	800,00 e
• Sosiaaliturvamaksu (0,77 % + alv)	- 9,55 e
• Palkkakulut ja kulujen palautukset	
• Palvelumaksu (5,00 % laskutussummasta + alv)	- 62,00 e
• Tapaturmavakuutus (2,70 % bruttopalkasta + alv)	- 33,48 e

Maksetaan tilille	
	694,97 e
• Vähennettävissä henkilökohtaisessa verotuksessa	105,03 e

Kuva 4. Kevytyrittäjän palkka-arvio esimerkki (Ukko.fi)

Yllä olevasta kuvasta voidaan huomata, että kun laskutuspalvelun kautta laskuttaa asiakkaalta 1 240,00 euroa, niin verojen ja kulujen jälkeen laskutuspalvelu tilittää yrittäjän tilille 694,97 euroa. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole kaikkia yllä lueteltuja kuluja vastaavassa tilanteessa, ja hän voi joko myydä palveluaan halvemmalla tai saada saman hintaisesta tuotteesta enemmän rahaa tililleen.

Kevytyrittäjyys soveltuu parhaiten pienimuotoiseen liiketoimintaan tai liiketoimintaan, jonka kausivaihtelu on suurta. Koska laskutuspalvelut eivät veloita kuukausikuluja, aiheutuu kevytyrittäjyydestä kuluja vain silloin, kun yrittäjä laskuttaa palvelun kautta. Kevytyrittäjyys on myös hyvä tapa kokeilla yrittäjyyttä helposti ja pienellä riskillä. Sen kautta voi kokeilla omaa liikeideaansa käytännössä, ja jos asiakkaita ei löydy, niin laskutuspalvelun käytön voi helposti lopettaa. Jos kevytyrittäjälle kuitenkin muodostuu kiinteää asiakasvirta ja toimintaa halutaan harjoittaa säännöllisesti, kannattaa harkita oman yrityksen perustamista kevytyrittäjyyden sijasta, jolloin suurempi osa tuloista jää yrittäjälle. Vaihtoehtona on myös jäädä laskutuspalvelun asiakkaaksi, jos arvostaa laskutuspalvelun vaivattomuutta enemmän kuin kustannussäästöjä. Yrittäjyyden tutkija Virva Salmivaaran

mukaan työelämän murros on vaikuttanut kevytyrittäjyyden suosion kasvuun, ja työelämän muutoksen jatkuminen enteilee kevytyrittäjyyden suosion kasvua myös tulevaisuudessa (Valkonen 2019, 58–59).

3.1.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on pääomayhtiö, jossa henkilön omistajuus ja päätösvalta yhtiössä perustuvat hänen omistamiinsa yhtiön osakkeisiin. Osakeyhtiöitä on kahdenlaisia: yksityisiä ja julkisia. Julkisen osakeyhtiön perustamiseen vaaditaan vähintään 80 000 euroa osakepääomaa. Sen sijaan yksityisen osakeyhtiön on voinut heinäkuusta 2019 alkaen perustaa kokonaan ilman osakepääomaa (Lahti 2019). Koska yksityisen osakeyhtiön voi perustaa ilman rahallista osakepääomaa, on sen perustaminen huomattavasti julkista osakeyhtiötä helpompaa, mutta vain julkisen osakeyhtiön osakkeet voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena pörsissä (Suojanen 2015, 162). Tässä opinnäytetyössä keskitytään ainoastaan yksityisen osakeyhtiön perustamiseen, koska yksinyrittäjällä ei ole käytännössä mahdollisuutta perustaa julkista osakeyhtiötä siihen vaadittavan valtavan osakepääoman takia.

Yksi osakeyhtiön vahvuuksista yritysmuotona on yrittäjän rajoitettu vastuu yhtiön veloista. Tämä tarkoittaa sitä, että koska osakeyhtiö on pääomayhtiö, johon omistaja sitoutuu siihen sijoittamansa pääoman määrällä, rajoittuu hänen vastuunsa yrityksen veloista tuohon pääomaan. Toisin sanoen, jos yhtiö ajautuu velkavaikeuksiin, niin velkojat voivat periä saataviaan ainoastaan yhtiön omaisuudesta, eikä riskiä yrittäjän henkilökohtaisen omaisuuden menettämisestä ole. Pankit voivat kuitenkin lainaehdoissa edellyttää yrittäjän henkilökohtaista sitoutumista osakeyhtiön velan maksuun, mutta tällaisesta velkavastuusta on aina sovittava erikseen (Holopainen 2018, 198).

Osakeyhtiön toinen vahvuus on yritysmuodon verotuksellinen kohtelu. Osakeyhtiö on yksityisestä elinkeinonharjoittajasta poiketen itsenäinen verovelvollinen, eli sen verotus ei vaikuta suoraan yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen. Osakeyhtiön tuloja verotetaan yrittäjältä vasta, kun hän nostaa niitä ulos yrityksestä. Tuloja voidaan nostaa yrityksestä joko palkkana tai osinkoina, ja näiden kahden verotuksellinen kohtelu eroaa toisistaan. Yrittäjä voi siis suunnitella, miten tuloja

kannattaisi nostaa omaan käyttöön siten, että niistä maksaisi mahdollisimman vähän veroja. Palkka on pienituloiselle verotuksellisesti edullisempaa ansiotuloa, ja osingot sen sijaan suurimmaksi osaksi pääomatuloa, mikä tekee niistä verotuksellisesti edullisempia suurituloisille. Osakeyhtiön verotukseen syvennyttään tarkemmin vielä tämän opinnäytetyön verotusta käsittelevässä osuudessa. (Holopainen 2018, 169–171.)

Osakeyhtiön huono puoli yritysmuotona on sen juridinen monimutkaisuus. Tämä monimutkaisuus näkyy muun muassa tarpeena tehdä yhtiösopimus, yhtiöjärjestys ja toimintakertomus yritykselle sekä järjestää lakisääteiset yhtiökokoukset. Kirjanpito on tarkempaa osakeyhtiöllä yksityiseen elinkeinonharjoittajaan verrattuna. Osakeyhtiön kirjanpito on aina tehtävä kahdenkertaisena, minkä lisäksi kirjanpidon liitteeksi on aina tehtävä toimintakertomus, mitä ei vaadita yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta. Koska osakeyhtiön ylläpitoon liittyy enemmän toimintoja, vaatii se myös enemmän ajankäyttöä yrittäjältä kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai kevytyrittäjänä toimiminen. Tämä voi olla erityisen haasteellista sivutoimiselle yrittäjälle, jolla on päätoimi hoidettavana yrityksen lisäksi. (Suojanen 2015, 162–204.)

Osakeyhtiö on ongelmallinen yritysmuoto yksinyrittäjän kannalta, koska verottaja voi sivuuttaa yritysmuodon verotuksessa. Vaikka yritys olisi muodollisesti osakeyhtiö, voidaan yrittäjää verottaa samalla tavalla kuin yksityistä elinkeinonharjoittajaa, mikäli yritystoiminta on luonteeltaan yksityisen elinkeinonharjoittajan kaltaista, eikä yrityksen juridinen muoto näin ollen vastaa toiminnan todellista luonnetta. Yksiselitteisiä perusteluita siitä, milloin yritysmuoto tulkitaan sivuutettavaksi ei ole. Oikeuskäytännössä ja verottajan ohjeissa sivuutettavia ovat yritykset, joissa yhtiön tulot kohdistuvat yhdelle henkilölle tai perheelle ja saadut tulot voidaan rinnastaa heidän palkkatuloihinsa. Oikeuskäytännössä sivuutetuilla osakeyhtiöillä ei usein ole omaa organisaatiota tai palkattua henkilökuntaa, eli ne ovat kooltaan pieniä yrityksiä. Osakeyhtiön sivuuttaminen ei ole yleinen toimenpide, vaan se tehdään aina tapauskohtaisesti, mutta oikeuskäytäntö on kuitenkin osoittanut, että yksinyrittäjän osakeyhtiö on vaarassa tulla sivuutetuksi verotuksessa. (Verohallinto 2016.)

Yksinyrittäjälle huomion arvoista osakeyhtiössä on myös se, että vaikka yrityksen voi teoriassa perustaa yksin, niin käytännössä tämä ei ole täysin mahdollista. Osakeyhtiölaissa sanotaan, että jos osakeyhtiön hallituksessa on vähemmän kuin kolme jäsentä, niin hallitukseen on valittava varajäsen (Osakeyhtiölaki 624/2006, 6 luku 8 §). Vaikka yksinyrittäjä voi perustaa osakeyhtiön ja muodostaa sen hallituksen yksin, niin hänen on valittava osakeyhtiön hallitukseen varajäsen itsensä lisäksi.

3.1.4 Osuuskunta

Osuuskunta on yritysmuoto, jonka ensisijainen tavoite on edistää jäsentensä hyvinvointia (Suojanen 2015, 223). Osuuskunnan jäsenyyden saa merkitsemällä osuuskunnan osuuksia samalla tavalla kuin osakeyhtiön omistaja merkitsee osakkeita (Suojanen 2015, 227). Yritysmuotona osuuskunta on hyvin samankaltainen kuin osakeyhtiö. Osakeyhtiön tavoin osuuskunnan ylläpitoon liittyy paljon byrokratiaa, mikä vaatii yrittäjältä aikaa ja vaivaa. Osuuskunnan perustamistoimet ja toimielimet vastaavat hyvin läheisesti osakeyhtiötä ja sen vahvuudet yritysmuotona ovat pitkälti samat kuin osakeyhtiönkin. Osuuskunnan jäsenen velkavastuu osuuskunnan veloista rajoittuu tämän osuuteen osuuskunnasta. Lisäksi osuuskunta on osakeyhtiön tavoin itsenäinen verovelvollinen, eli sitä verotetaan itsenäisesti, jolloin sen tulot eivät vaikuta suoranaisesti yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen. Samalla tavalla kuin osakeyhtiössä, niin osuuskunnassakin alle kolmen hengen osuuskunnan hallitukseen on valittava varajäsen, joten myöskään osuuskuntaa ei voi täysin yksin perustaa, vaikka teoriassa sen pitäisi-kin onnistua yksin (Osuuskuntalaki 421/2013, 6 luku 8 §).

Osuuskunnan erot osakeyhtiöön verrattuna ovat vähäisiä ja ne perustuvat enimmäkseen yhtiön arvoihin ja tavoitteisiin. Osakeyhtiö on voiton tavoitteluun ja taloudelliseen kasvuun keskittyvä yritysmuoto, jossa omistajien vaikutusvalta perustuu heidän omistamien osakkeiden määrään. Sen sijaan osuuskunnan tavoite on osuuskunnan jäsenten hyvinvoinnin ylläpito, eikä liiketoiminnan tuloksen maksimointi ole välttämättä yrityksen suurin prioriteetti. Osuuskunta eroaa osakeyhtiöstä käytännössä myös siinä, että sen jäsenmäärät ovat osakeyhtiötä joustavammat, ja osuuskunnan jäsenten päätösvalta yhtiössä on tavanomaisesti yhtäläinen heidän yhtiöosuuksistaan riippumatta. Osakeyhtiössä sen sijaan omistajan

päätösvalta yrityksessä perustuu henkilön omistamien osakkeiden suhteelliseen määrään. (Suojanen 223–234.)

3.1.5 Yritysmuotojen yhteenveto

Jokaisella yritysmuodolla on omat hyvät ja huonot puolensa, eikä yleisesti voida todeta, että toiset yritysmuodot olisivat hyviä ja toiset huonoja. Jos kuitenkin ajatellaan sivutoimista yksinyrittäjää, jolla ei ole yrityksen hallinointiin yhtä paljon aikaa kuin päätoimisella yrittäjällä, ja jonka yritys on todennäköisesti pienikokoinen, koska hän on ainoa työntekijä yrityksessä, niin voidaan olettaa toisten yritysmuotojen soveltuvan toimintaan toisia paremmin. Tässä tapauksessa yksityinen elinkeinonharjoittaminen ja kevytyrittäjyys ovat todennäköisesti parhaimmat vaihtoehdot sivutoimiseen yksinyrittämiseen. Ne ovat rakenteeltaan yksinkertaisia sekä helppoja ylläpitää, mikä soveltuu hyvin sivutoimiseen yksinyrittämiseen. Yritystoimintaa voi alkaa harjoittamaan yksityisenä elinkeinonharjoittajana, tai yritysidea voi ensin kokeilla kevytyrittäjänä. Jos kevytyrittäjyyskokeilu osoittautuu kannattavaksi, niin toimintaa voi alkaa harjoittamaan säännöllisesti yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai jatkaa kevytyrittäjänä, jos on valmis maksamaan enemmän palvelun vaivattomuudesta.

Sen sijaan osakeyhtiötä tai osuuskuntaa on vaikeampi suositella sivutoimiselle yksinyrittäjälle, koska ne ovat rakenteeltaan monimutkaisia ja vastaavat paremmin suuremman organisaation tarpeisiin. Tämän takia niiden hallinointi yksin on vaikeampaa, varsinkin sivutoimiselle yrittäjälle, jonka on huolehdittava myös päätoimestaan. Osakeyhtiön tai osuuskunnan perustaminen voi olla yrittäjälle perusteltua, jos yrityksen organisaation on tarkoitus kasvaa nopeasti, mutta yrityksen kasvunäkymien ennustaminen etukäteen on usein hyvin vaikeaa. Tällaisissakin tilanteissa on muistettava, että jos yrityksen perustaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana, voi yritysmuodon muuttaa myöhemmin osakeyhtiöksi toiminnan kasvaessa, mutta vastaavasti osakeyhtiötä ei voi myöhemmin muuttaa yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi (Hakola 2019). Yleensä on siis turvallisempaa perustaa yritys yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai kokeilla yrittäjyyttä kevytyrittäjänä, sillä jos toiminta osoittautuu menestyksekkääksi, niin yritysmuodon voi myöhemmin vaihtaa suuremmaksi. Osakeyhtiön tai osuuskunnan perustamista voikin

suositella sivutoimiselle yksityrittäjälle vain, jos hänellä on suuret päätoimiset tulot ja hän haluaa minimoida toiminnasta maksamansa verot tai jos yrittäjälle on ehdottoman tärkeää, ettei hän ole henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista.

3.2 Yrityksen perustamisasiakirjat

Kun yrittäjä on valinnut haluamansa yritysmuodon, on hänen sen jälkeen perustettava yritys tarvittavilla ilmoituksilla ja hankittava tarvittaessa lupa toiminnan harjoittamista varten. Jos yritystoimintaa alkaa harjoittamaan kevytyrittäjänä, huolehtii laskutuspalvelu tarvittavien ilmoitusten tekemisestä (OP Kevytyrittäjä 2019c). Kevytyrittäjän ei siis tarvitse tehdä muuta kuin rekisteröityä laskutuspalvelun käyttäjäksi, jonka jälkeen hän voi alkaa harjoittamaan toimintaansa. Jos yksityrittäjä perustaa osakeyhtiön tai osuuskunnan tai alkaa harjoittamaan yritystoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajan, on hänen itse huolehdittava tarvittavien lupien saamisesta ja ilmoitusten tekemisestä. Perustamistoimien kannalta ei ole merkitystä onko yritys sivu- vai päätoiminen, vaan yritys perustetaan molemmissa tapauksissa samalla tavalla (Holopainen 2018, 186).

3.2.1 Luvat

Suomessa on voimassa elinkeinovapauden periaate, jonka mukaan kuka tahansa Euroopan talousalueella asuva henkilö voi harjoittaa laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinotoimintaa Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että ellei laissa erikseen ole muuta säädetty, voi mitä tahansa hyvän tavan mukaista elinkeinoa harjoittaa Suomessa ilman erillistä viranomaislupaa. Elinkeinovapauden periaate kattaa suurimman osan kaikista laillisista elinkeinoista, mutta siihen on myös monia poikkeuksia. Näitä poikkeuksia kutsutaan luvanvaraisiksi elinkeinoiksi, ja niitä ovat muun muassa alkoholijuomien anniskelu ja terveydenhuoltopalvelut. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa on lueteltu kaikki luvanvaraiset elinkeinot. Jos yrittäjän elinkeino on luvanvarainen, on sen harjoittamiseen haettava lupa kyseistä elinkeinoa valvovalta viranomaiselta ennen kuin toiminta voidaan aloittaa. Vaikka harjoitettava elinkeino ei olisikaan luvanvarainen, voi toiminta silti edellyttää erillistä ilmoitusta viranomaisille. Esimerkiksi kiinteistönväli-

tystoiminnasta on ilmoitettava Aluehallintovirastoon ja sähköasennustöistä on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, vaikka kumpikaan ei ole luvanvarainen elinkeino. Tästä syystä elinkeinonharjoittamiseen vaadittavat luvat kannattaa aina tarkistaa, vaikka elinkeino ei näennäisesti olisikaan luvanvarainen. (Holopainen 2018, 86–88.)

Sivutoiminen yrittäjä voi elinkeinosta riippumatta tarvita luvan sivutoimiseen yrittämiseen, jos hän on päätoimisesti palkkatöissä. Jos yrittäjä on päätoimisesti valtion tai kunnan viranhaltija on hänen haettava sivutoimilupa työnantajaltaan. Ehtona sivutoimiluvan saamiseksi on, ettei sivutoiminen yrittäjyys vaikuta yrittäjän päätoimisen työn asianmukaiseen hoitamiseen. Jos päätoimista työtä ei tehdä valtiolle tai kunnalle, ei yrittäjän lähtökohtaisesti tarvitse ilmoittaa sivutoimestaan työnantajalleen. Työsopimuslain mukaan työntekijä ei kuitenkaan saa harjoittaa tai valmistella työnantajansa kanssa kilpailevaa toimintaa (Työsopimuslaki 55/2001, 3 luku 3§). Esimerkiksi päätoimisesti remontointiyrityksessä palkkatöissä työskentelevä henkilö, ei voi tarjota remontointipalveluita oman sivutoimisen yrityksen kautta, sillä tämä olisi hänen päätoimisen työnantajansa kanssa kilpailevaa toimintaa. Työntekijä voi perustaa oman kilpailevan yrityksen vasta päätoimisen työsuhteen päätyttyä, tai mahdollisesti vielä pidemmän ajan jälkeen, jos osapuolet ovat sopineet pidemmästä kilpailukiellosta kilpailukieltosopimuksella. (Holopainen 2018, 185–186.)

3.2.2 Ilmoitukset

Yrityksen perustamisen virallinen asiakirja on perustamisilmoitus. Perustamisilmoituksella yritys rekisteröityy Patentti- ja rekisterihallituksen eli PRH:n sekä verohallinnon yhteiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sekä verohallinnon asiakasrekisteriin. Perustamisilmoituksella on lähtökohtaisesti ilmoitauduttava myös PRH:n kaupparekisteriin, mutta yksityiselle elinkeinonharjoittajalle tämä ei aina ole pakollista. Kaupparekisteriin ilmoittautuminen on kuitenkin aina suositeltavaa, sillä se suojaa yrityksen toiminimen väärinkäytöltä ja parantaa yrityksen ulkoista luotettavuutta. Kaupparekisteriin liittyminen on maksullista ja sen hinta riippuu rekisteröitävästä yritysmuodosta. Sen sijaan verohallinnonrekistereihin liittyminen on ilmaista. Perustamisilmoituksen voi tehdä, joko sähköisesti PRH:n ja verohal-

linnon asiointipalveluiden kautta, tai tulostamalla halutun yritysmuodon perustamisilmoituslomake Patentti- ja rekisterihallituksen internetsivulta ja lähettämällä se postitse lomakkeessa mainittuun osoitteeseen. (Holopainen 2018, 63–65.)

Samalla perustamisilmoituksella voi liittyä moniin muihinkin verohallinnon rekistereihin. Näitä ovat ennakkoperintärekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri ja työnantajarekisteri. Näihin liittyminen on joskus pakollista ja toisinaan vapaaehtoisista yritystoiminnan koosta ja luonteesta riippuen.

Ennakkoperintärekisteriin hakeutuminen ei ole pakollista, mutta erittäin suositeltavaa, sillä rekisteriin kuulumisen osoittaa, että yritys huolehtii ennakkoverojen maksusta itse. Jos yritys ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, ovat sen asiakkaat palkanmaksajan asemassa. Tällöin asiakkaiden on maksettava ennakonpidätys ja työnantajan sairausvakuutusmaksu verohallinnolle palkanmaksun yhteydessä samalla tavalla kuin työnantajan, joka pidättää nämä maksut työntekijänsä palkasta. Koska tämä aiheuttaa kohtuutonta vaivaa asiakkaille, on ennakkoperintärekisteriin liittyminen suositeltavaa. (Verohallinto 2019a.)

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin liittyminen on pakollista, ellei harjoitettava yritystoiminta ole pienimuotoista. Pienimuotoiseksi yritystoiminnaksi luokitellaan yritystoiminta, jonka 12 kuukauden mittaisen tilikauden liikevaihto on alle 10 000 euroa. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisen tarkoittaa sitä, että yrityksen on lisättävä arvonlisävero myymiensä tuotteiden ja palveluiden hintoihin. Arvonlisäveron maksaa kuluttaja, joten se ei suoranaisesti ole yrityksen kulu, mutta se nostaa yrityksen tuotteiden ja palveluiden hintoja veron verran. Arvonlisäveroon syvennyttään myöhemmin tarkemmin opinnäytetyön verotusta käsittelevässä kappaleessa. (Verohallinto 2019a.)

Yrittäjän on liityttävä työnantajarekisteriin, jos hän maksaa palkkaa vakituisesti kahdelle tai useammalle työntekijälle tai samanaikaisesti vähintään kuudelle tilapäiselle työntekijälle (Verohallinto 2019a). Koska yksinyrittäjällä ei ole omia työntekijöitä, ei työnantajarekisteriin liittyminen ole tarpeellista.

Perustamisilmoitus on ainoa ilmoitus, joka yksityisen elinkeinonharjoittajan on tehtävä. Osakeyhtiön tai osuuskunnan perustaminen sen sijaan vaatii yrittäjältä enemmän toimenpiteitä. Perustamisilmoituksen ja rekistereihin liittymisen lisäksi

näiden perustamisesta on tehtävä perustamissopimus. Perustamissopimuksessa on käytävä läpi tietyt laki sääteiset asiat, kuten yrityksen perustajajäsenet, yrityksen hallituksen jäsenet sekä yritysmuodosta riippuen osakkeiden tai osuuk-sien merkintähinnat ja maksuajat. (Holopainen 2018, 42–50.)

4 Yrittäjän kirjanpito ja verotus

Kun yritystoiminta alkaa tuottamaan tulosta, on siitä alettava maksamaan veroja. Suomessa veroja keräävät valtio, kunnat sekä kirkot (Holopainen 2018, 166). Verojen maksun lisäksi kaikki yritykset ovat myös kirjanpitovelvollisia. Tämä tarkoittaa sitä, että yrityksen on dokumentoitava kaikki liiketapahtumat ajantasaisesti kirjanpitoon, joka lähetetään verohallintoon veron toimitusta varten (Verohallinto 2018).

4.1 Yrittäjän kirjanpito

Yrityksen kirjanpitovelvollisuus velvoittaa yrittäjän järjestämään yrityksensä kirjanpidon. Ajantasaisen kirjanpidon lisäksi yrityksen on tehtävä vuotuisen tilikauden päätyttyä myös tilinpäätös, ellei kyseessä ole pienikokoinen yksityinen elinkeinonharjoittaja. Yrityksen kirjanpitoa säätelee kirjanpitolaki, jonka mukaan kirjanpitovelvollisen on noudatettava kirjanpidossaan hyvää kirjanpitolapaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kirjanpidossa on noudatettava kirjanpitolautakunnan antamia yleisohjeita ja lausuntoja. Sisällöllisesti yrityksen kirjanpito koostuu yrityksen tuotoista, kuluista, omaisuudesta ja veloista. Kaikki yritystoiminnan liiketapahtumat on merkittävä kirjanpitoon, ja niistä on oltava todisteena jonkinlainen kuitti tai tosite. Jos tosietta ei ole liiketapahtuman toiselta osapuolelta saanut, niin se on tehtävä itse. Kirjanpidon tosietta on säilytettävä vähintään kuusi vuotta edellisen tilikauden päättymisen jälkeisestä kalenterivuodesta eteenpäin. (Holopainen 2018, 172–174.)

Kirjanpito on lähes aina tehtävä kahdenkertaisesti, jolloin jokainen tapahtuma merkitään kirjanpitoon kahdesti. Toinen kirjaus kertoo tapahtuman rahan lähteen ja toinen sen, mihin raha on käytetty. Kahdenkertaisen kirjanpidon tekeminen ei ole helppoa, minkä takia pienet yksityiset elinkeinonharjoittajat voivat pitää yksin-

kertaisempaa yhdenkertaista kirjanpitoa. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa liiketa-
pahtumista tehdään vain yksikirjaus, mikä helpottaa kirjanpidon tekemistä. Nyky-
aikaisten tietokoneohjelmien avulla yksinyrittäjä voikin tehdä kirjanpitonsa itsekin
(Snellman 2018, 63). Kirjanpidon ulkoistaminen ulkopuoliselle kirjanpitäjälle tai
tilitoimistolle on useimmiten silti suositeltavaa kirjanpidon vaatiman tarkkuuden ja
siihen kuluvan ajan takia. Tilitoimistot voivat pelkän kirjanpidon lisäksi tehdä
myös yrityksen tuloveroilmoituksen sekä tilinpäätöksen yrittäjän puolesta. (Holo-
painen 2018, 173–175.)

Kevytyrittäjän kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja veroilmoituksesta huolehtii lasku-
tuspalvelu. Laskutuspalvelu ei veloita näiden tekemisestä erikseen, vaan niiden
kulut katetaan kevytyrittäjän laskutuksen yhteydessä perittävällä palvelumak-
sulla. Tämä tekee laskutuspalveluiden kirjanpidosta edullisen etenkin harvoin ja
satunnaisesti työtä tekeville yrittäjille, sillä palveluihin ei sisälly lainkaan kiinteitä
kuluja, vaan kuluja maksetaan ainoastaan laskutuksen yhteydessä. (OP Ke-
vytyrittäjä 2019c.)

4.2 Yrittäjän verotus

Yritysverotuksella tarkoitetaan nimenomaisesti yritystoimintaan välittömästi koh-
distuvia veroja (Tikka, Nykänen, Juusela & Viitala 2018, luku 3 Tausta ja yleiset
perusteet). Yksinyrittäjän yritysverotuksella viitataan käytännössä ainoastaan yri-
tystoiminnan tuloksesta laskettavaan tuloveroon. Koska yrittäjä voi ulkoistaa kir-
janpidon ja veroilmoitukset laskutuspalvelulle tai tilitoimistolle, ei hänen tarvitse
välttämättä tietää verotuksensa yksityiskohdista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita
sitä, etteikö verotuksen peruseriaatteiden tunteminen olisi hyödyllistä tästä huo-
limatta. Erityisesti päätoimisen palkansaajan kannattaa tuntea yritystoiminnan
verotuseriaatteet, koska sivutoimiset tulot voivat kasvattaa myös palkkatuloista
maksettavaa veroa.

4.2.1 Tuloverotus

Yrityksen tulovero on vero, jota maksetaan yritystoiminnan tuloksen perusteella.
Yrityksen verotettava tulo saadaan, kun yritystoiminnan tuloista vähennetään yri-
tystoiminnan menot. Esimerkiksi yritys, jonka tuotot ovat olleet 20 000 euroa, ja

jolla on ollut menoja 5 000 euroa, maksaa tuloveroa 15 000 euron tuloksen perusteella menojen vähentämisen jälkeen. Lähtökohtaisesti kaikki yritystoimintaa edistävät menot voidaan vähentää yrityksen verotettavaa tuloa laskettaessa. Jos työtä tekee sen sijaan ilman omaa yritystä kevytyrittäjänä tai ammatinharjoittajana, ei toiminnan menoja saa vähentää verotuksessa. Toisin sanoen, jos toiminnan menot ovat suuret, kannattaa sitä harjoittaa omassa yrityksessä. Menojen vähentämisen jälkeen jäljelle jäänyttä verotettavaa tuloa verotetaan eri yritysmuodoissa eri tavalla, mutta verotuksen perusperiaate on kaikissa yritysmuodoissa sama. Mitä enemmän yritys tekee tulosta, sitä enemmän se myös maksaa veroja. Seuraavissa kappaleissa kerrotaan lyhyesti, miten yritysmuoto vaikuttaa yrityksen tuloverotukseen. (Verohallinto 2019b.)

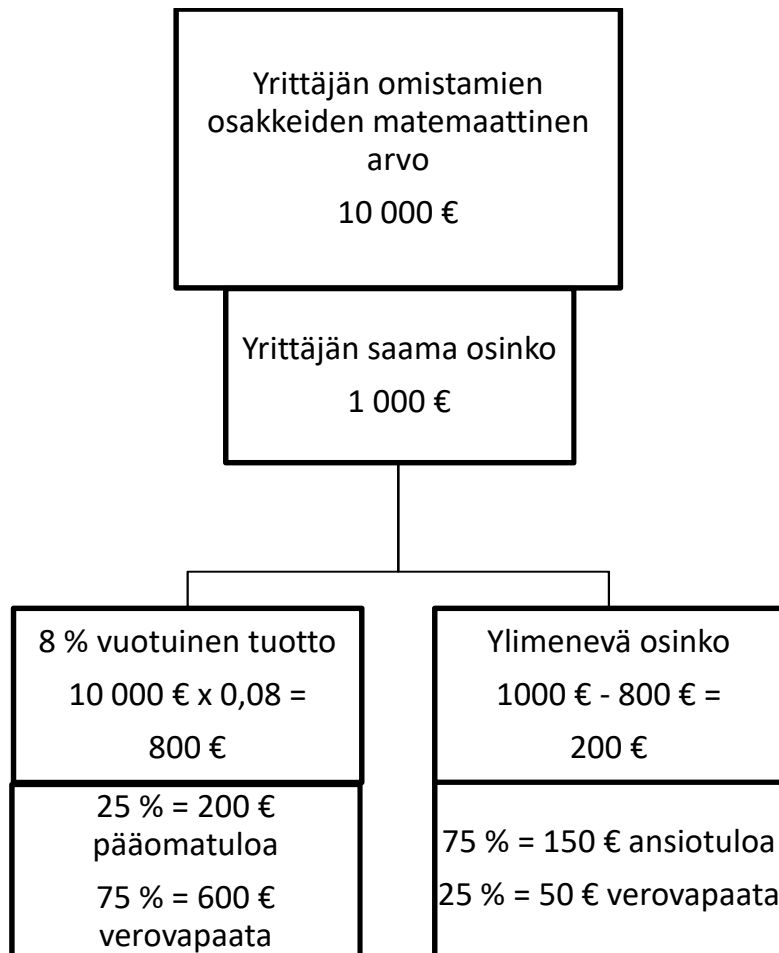
4.2.1.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan tuloverotus

Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminnan tulot verotetaan yrittäjän henkilökohtaisina tuloina. Yritystulosta vähennetään ensin 5 % yrittäjävähennyksenä, joka on yrittäjälle verovapaata. Jäljelle jäävästä tulosta lähtökohtaisesti 20 % on pääomatuloa, ja loput ovat ansiotuloa, joka lasketaan yhteen yrittäjän muiden ansiotulojen, kuten päätoimisen palkan tai eläkkeen kanssa. Pääomatuloja verotetaan 30 %:n verokannan mukaan 30 000 euroon asti, ja tämän ylittävältä osalta veroprosentti on 34 %. Ansiotulojen verotus on sen sijaan progressiivista, eli tulojen veroprosentti on pieni pienituloisille, mutta se kasvaa ansiotulojen määrän kasvaessa. Yritystulojen pääomatulo-osuuden voi myös halutessaan anoa ansiotuloksi. Tämä on kannattavaa pienituloisille, joiden ansiotulojen progressiivinen verotus on pääomatulojen kiinteää verotusta kevyempää. Jos yrittäjän kaikkien ansiotulojen progressiivinen veroprosentti on alle 30 %, niin yritystoiminnan tulot kannattaa anoa kokonaisuudessaan ansiotuloiksi, mutta jos yrittäjällä on paljon ansiotuloja ja niiden veroprosentti nousee yli 30 %:iin, niin pääomatulojen osuus kannattaa pitää 20 prosentissa. (Holopainen 2018, 167–170.)

4.2.1.2 Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus

Osakeyhtiö ja osuuskunta ovat itsenäisiä verovelvollisia. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiö maksaa omat veronsa, eikä yhtiön verotus vaikuta suoraan yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen. Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus on suhteellista ja vero on määrältään 20 prosenttia yhtiön tuloksesta. Jos yrittäjä haluaa

osakeyhtiöstä rahaa omaan käyttöönsä, hän voi nostaa sitä joko osinkoina tai palkkana. Näistä kahdesta osinkoja verotetaan kevyemmin, mutta niiden verotuksellinen hyöty riippuu siitä, paljonko niitä jaetaan. Osinkojen verotuskohtelu riippuu siitä, jaetaanko osinkoa enemmän vai vähemmän kuin 8 prosentin vuotuisen tuoton verran niiden matemaattiseen arvoon verrattuna. Alla olevassa kuvassa havainnollistetaan osinkojen verotuksen periaatetta. (Holopainen 2018, 169–171.)

Kuva 5. Osinkojen verotus esimerkki (Verohallinto 2017a)

Kuvasta voidaan huomata, että yrittäjän omistamille osakkeille laskettu 8 % tuotto verotetaan suhteellisesti kevyemmin, kuin tuon osuuden ylittävä osuus osingosta. Huomion arvoista on kuitenkin, että 8 % vuotuisen tuottoon asti osingoista maksetaan kiinteää pääomatuloveroa. Jos yrittäjällä on pienet tulot, voi rahan nosta-

minen osakeyhtiöstä olla kannattavampaa palkkana, koska se on kokonaisuudessaan ansiotuloa, jonka verotus on progressiivista. Osuuskunnassa ei ole osakeyhtiön tavoin osakkeita, joten osuuskunta ei voi jakaa osinkoa. Sen sijaan se voi maksaa korkoa jäsentensä omistamille osuuksille tai tarjota erilaisia verovapaita luontaisetuja. Osuuskunta voi myös maksaa jäsenilleen palkkaa samalla tavalla kuin osakeyhtiökin. (Holopainen 2018, 171.)

4.2.2 Arvonlisäverotus

Tulovero on ainoa varsinainen yritysvero, mutta yritystoiminnan koosta riippuen yrittäjä voi olla velvoitettu tilittämään myös arvonlisäveroa. Arvonlisävero on vero, joka arvonlisäverovelvollisen yrittäjän on maksettava myymistään tuotteista. Vero on määrältään joko 24 %, 14 % tai 10 %, ja se määräytyy myytävän tuotteen mukaan. Arvonlisävero lasketaan tuotteen kokonaishinnasta ja lisätään siihen. Esimerkiksi 100 euron arvoisesta tuotteesta, joka kuuluu 24 % arvonlisäverokantaan maksetaan arvonlisäveroa $100 \text{ e} \times 0,24 = 24$ euroa. Tällöin myytävän tuotteen lopullinen hinta asiakkaalle on 124 euroa, jolloin hän maksaa tuotteeseen kuuluvan arvonlisäveron myyjälle, joka tilittää sen eteenpäin verohallinnolle. (Verohallinto 2017b.)

4.2.2.1 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverovelvollisia ovat yritykset, jotka ovat liittyneet arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Rekisteriin liittyminen ei ole pakollista yrityksille, joiden vuotuinen liikevaihto on alle 10 000 euroa, mutta tuon rajan ylittävälle yrityksille se on pakollista. Rekisteriin voi halutessaan liittyä myös vapaaehtoisesti, vaikkei pieni liikevaihto tähän velvoittaisikaan. Arvonlisäverovelvollisen myyjän on lisättävä arvonlisävero myymiensä tuotteiden hintaan sekä annettava asiakkailleen kuitti, jossa on arvonlisäverolaissa vaaditut merkinnät. Arvonlisäverovelvollisuuden positiivinen puoli on, että verovelvollinen yrittäjä voi vähentää arvonlisäveron pois yritystoimintaa varten tekemistään hankinnoista. Arvonlisävero on tarkoitettu kuluttajan maksettavaksi, minkä takia pitkässä arvonlisäverovelvollisten yritysten tuotantoketjussa ainoa, joka lisää tuotteensa hintaan arvonlisäveron, on tuotantoketjun viimeinen yritys, joka myy tuotteen kuluttajalle. (Verohallinto 2019c.)

Arvonlisäverovelvollisuuteen liittyy sekä hyviä, että huonoja puolia. Toisaalta velvollisuuden ulkopuolella toimiva yritys voi myydä tuotteitaan asiakkaille edullisemmin, sillä tuotteiden hintaan lisätty arvonlisävero nostaa niiden hintaa. Toisaalta verovelvollisuuden ulkopuolelle jäänti tarkoittaa samalla sitä, että yrittäjä ei voi vähentää hankintoihinsa kuuluvia arvonlisäveroja, vaan hänen on maksettava hankintojensa arvonlisäverot itse. Tämä kasvattaa toimintaan liittyviä kustannuksia verrattuna arvonlisäverovelvolliseen yrittäjään, jonka tuotteet ovat kalliimpia, mutta arvonlisäveron maksaa hänen asiakkaansa. Suuret yritykset eivät voi jättäytyä arvonlisäverovelvollisuuden ulkopuolelle, mutta pienemmän yrityksen kannattaa miettiä arvonlisäverovelvollisuuden vaikutuksia omalta kannaltaan. Jos yritystoimintaan liittyy paljon hankintoja, joista arvonlisäveron voisi vähentää, voi arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen olla viisasta. Toisaalta, jos yritys ei tee paljon hankintoja, ei arvonlisäverovelvollisuudesta ole yritykselle juurikaan hyötyä.

4.2.2.2 Arvonlisäveron alarajahuojennus

Arvonlisäverovelvollinen yritys, jonka tilikauden liikevaihto on alle 30 000 euroa, on oikeutettu arvonlisäveron alarajahuojennukseen. Huojennuksella tilittävän arvonlisäveron määrä vähenee, mikä parantaa pienten yritysten verotuksellista asemaa. Huojennukseen oikeutettu yritys maksaa arvonlisäveronsa normaalisti vuoden aikana, ja ilmoittaa alarajahuojennustiedot verohallinnolle tilikauden viimeisellä veroilmoituksella. Veroilmoituksen perusteella yritykselle maksetaan huojennetut verot takaisin veronpalautuksena. Alarajahuojennuksena takaisin maksettavien verojen määrä on sitä suurempi, mitä pienempi yrityksen liikevaihto on, ja jos yrityksen liikevaihto on alle 10 000 euroa, saa se kaikki tilittämänsä arvonlisäverot takaisin. Alarajahuojennus siis parantaa pienen arvonlisäverovelvollisen yrityksen kannattavuutta, mutta yrityksen on tästä huolimatta hinnoiteltava tuotteensa arvonlisäveron kanssa. (Verohallinto 2019d.)

5 Sivutoimisen yrittäjän sosiaaliturva

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä takaa ihmisen toimeentulon kaikissa elämäntilanteissa. Kun henkilön toimeentulo on uhattuna, hän saa Kansaneläkelaitokselta

rahallista avustusta erilaisina sosiaaliturvatukina. Sivutoiminen yrittäjä voi päätoimensa perusteella olla oikeutettu saamaan sosiaaliturvan piiriin kuuluvia tukia, mutta yritystoiminnan tulot voivat vaikuttaa tukien saantiin sekä niiden rahalliseen määrään. Pääsääntöisesti sivutoimiset tulot vaikuttavat aina pienituloisille tarkoitettujen tukien saantiin. Seuraavissa kappaleissa tutustutaan tarkemmin yleisimpiin sosiaaliturvatukiin sekä siihen, miten sivutoiminen yritystoiminta voi vaikuttaa niiden saantiin. (Kansaneläkelaitos 2019a.)

5.1 Opintotuki

Päätoiminen opiskelija voi saada opintotukea Kelalta opintojen rahoittamista varten. Jos opiskelijalla on opintotuen lisäksi muita tuloja, kuten sivutoimisen yritystoiminnan tuloja, voivat ne kuitenkin estää opintotuen saannin. Opintotuen saajalla on vuosituloraja, joka määräytyy sen mukaan, kuinka monelta kuukaudelta hän nostaa opintotukea. Jos opintotukea haluaa nostaa vuoden jokaisena kuukautena, niin vuosituloraja on 8 004 euroa. Jos sivutoimiset tulot eivät ylitä vuodessa 8 004 euroa, niin opintotukea voi nostaa vuoden jokaisena kuukautena normaalisti. Jos opintotuen vuosituloraja kuitenkin ylittyy yli 220 eurolla, niin opintotukea on palautettava takaisin Kelalle, tai vaihtoehtoisesti opiskelijan on peruttava tulevien kuukausien opintotukiaan. Jos opintotukea hakee vain osalle kuukausista, niin opintotuen vuosituloraja on suurempi, kuin jos sitä hakee 12 kuukaudeksi. Tällöin yritystuloja voi kerryttää enemmän vuoden aikana ilman, että ne vaikuttavat opintotukeen. Opintotuen vuositulorajan ylittyessä opintotuki kannattaa perua tai palauttaa vapaaehtoisesti, koska muuten liialliset tulot peritään takaisin 7,5 % korolla. (Kansaneläkelaitos 2019b.)

5.2 Eläke

Eläkeläisen sivutoimisten yritystulojen vaikutus eläketuloihin vaihtelee saatavan eläkkeen perusteella. Yritystoiminnan tulot eivät vaikuta vanhuuseläkkeen tai osittaisen vanhuuseläkkeen saantiin. Jos saatava eläke on sen sijaan työkyvyttömyys- tai työuraeläkettä, niin yritystoiminnan tulot vaikuttavat eläkkeen saantiin. Näiden eläkkeiden tapauksessa yritystuloja voi kerryttää 784,52 euroa kuukaudessa ilman, että eläkkeen saannissa tapahtuu muutoksia. Jos yritystuloja kertyy tätä enemmän, niin eläke perutaan tai sen voi jättää lepäämään. Eläkkeen voi

jättää lepäämään vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. Tänä aikana eläkkeen saantioikeus ei katkea, ja jos suurempien yritystuojen saanti on lyhytaikaista, niin tulojen pienentyessä voidaan lepäävä eläke ottaa myöhemmin takaisin käyttöön. Jos eläke kuitenkin lepää yli kaksi vuotta ja yli 784,52 euron muut kuukausittaiset tulot jatkuvat yhä, niin näiden eläkkeiden saanti päättyy kokonaan. (Ilmarinen 2019.)

5.3 Työttömyysturva

Yritystoiminnan luonteella on suuri merkitys siihen, voiko yrittäjä saada työttömyyskorvausta vai ei. Päätoiminen yrittäjä ei voi olla työtön tai saada työttömyyskorvausta, mutta jos yritystoiminta on todistettavasti sivutoimista, niin korvauksen saaminen on mahdollista. Yritystoiminnan sivutoimisuuden määrittämisessä käytetään Työttömyysturvalain mukaista määritelmää, jonka mukaan sivutoiminen yritystoiminta ei saa olla este päätoimisen työn vastaanottamiselle (Työttömyysturvalaki 1290/2002, 2 luku 5§). Työttömyyskorvauksen saamisen vaatimuksena on, että sivutoiminen yrittäjä on valmis kokoaikaisen työn vastaanottamiseen TE-toimiston vaatimusten mukaisesti (Kansaneläkelaitos 2018). Vuoden 2018 alusta alkaen työtön henkilö on voinut aloittaa yritystoiminnan ja saada ensimmäiset neljä kuukautta ansiosidonnaista päivärahaa ilman, että yritystoiminnan pää- tai sivutoimisuutta arvioidaan. Toisin sanoen ensimmäiset neljä kuukautta työtön henkilö voi harjoittaa yritystoimintaa menettämättä oikeuttaan työttömyyskorvaukseen yritystoiminnan luonteesta riippumatta. Vaikka sivutoiminen yrittäjä voikin saada työttömyyskorvausta, niin yrittäjän sivutoimiset tulot huomioidaan aina työttömyyskorvauksen rahallisessa määrässä. (Holopainen 2018, 156–157.)

6 Pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on auttaa sivutoimista yksinyrittäjää yritystoiminnan aloittamisessa, ja tätä tarkoitusta varten opinnäytetyön liitteenä on pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen. Pikaopas on kahden sivun mittainen, ja se on koottu tämän opinnäytetyön teorian pohjalta. Oppaassa käydään lävitse sivutoimisen yrityksen perustamisen pääkohtia sivutoimisen yksinyrittäjän näkökulmasta. Se on tehty mahdollisimman tiiviiksi ja helppolukuiseksi. Yritystoiminnan aloittamisen

vaiheet käsitellään oppaassa lineaarisessa järjestyksessä lyhyesti ja ytimekkäästi. Siinä ohjeistetaan yksinyrittäjää yritysmuodon valinnassa sekä luetellaan asioita, joihin sivutoimisen yrittäjän tulisi kiinnittää huomiota yritystä perustessaan. Koska opas on tehty mahdollisimman tiiviiksi ja helppolukuiseksi, asiat käsitellään siinä ainoastaan pinnallisesti. Pikaoppaassa esitetyt väitteet ja ohjeet perustuvat tämän opinnäytetyön tietoihin, joten pikaoppaan lukija voi etsiä pikaoppaan kohtaa vastaavan kappaleen tästä opinnäytetyöstä, jos hän haluaa syventyä aihealueeseen tarkemmin. Pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen on kokonaisuudessaan tämän opinnäytetyön liitteenä.

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin yrityksen perustamiseen vaadittavia toimenpiteitä suunnittelusta toteutukseen sekä kerrottiin, miten yrityksen perustamisessa kannattaa edetä, ja mitä sivutoimisessa yrittämisessä tulisi huomioida. Opinnäytetyötä kirjoittaessani perehdyin aihealueesta kertovaan kirjallisuuteen ja lainsäädäntöön sekä luin sitä käsitteleviä lehti- ja internetartikkeleita. Alun perin tutkimuksen aihealue oli laajempi kuin mitä se lopullisessa opinnäytetyössä on, mutta olen kuitenkin tyytyväinen aihealueeseen tekemiini rajauksiin ja opinnäytetyön lopullisen muotoon. Opinnäytetyön tekeminen oli minulle pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka pitkittyi useasti monien ennalta arvaamattomien ongelmien hidastaessa työn kirjoittamista. Tämä myös osaltaan aiheutti sen, että tutkimuksen empiirinen osuus jäi hyvin pieneksi. Olen kuitenkin sitä mieltä, että teorialähtöinen suuntautuminen sopi tutkimuksen tavoitteisiin. Vaikka tutkimuksen empiiristä osuutta olisi voinut vielä vahvistaa esimerkiksi haastatteluilla, olen tyytyväinen saadessani tehtyä opinnäytetyön valmiiksi vastoinkäymisistä huolimatta.

7.1 Tutkimuksen tulos

Opinnäytetyössä selvitin, miten sivutoimisen yritystoiminnan voi aloittaa ja millaisia vaihtoehtoja yksinyrittäjällä on tällaisen toiminnan harjoittamiseen. Tutkimuksen tarkoitus oli vertailla eri vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia sekä kuvailla, mitkä niistä soveltuisivat parhaiten sivutoimiseen yksinyrittämiseen. Lisäksi yksi työn tavoitteista oli tuoda esille asioita, joita erityisesti sivutoimisen yrittäjän tulisi

yrittöimintää aloittaessaan huomioida. Mielestäni opinnäytetyö vastaa tarkoitustaan ja saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Lisäksi opinnäytetyön liitteenä oleva pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen opastaa sivutoimisia yksinyrittäjiä yrityksen perustamisen pääkohdissa, ja mielestäni se auttaa aihealueeseen perehtymisessä sekä tukee opinnäytetyön kokonaisuutta.

Yleensä ensimmäinen kysymys yritystä perustettaessa on, mikä yrityksen yritysmuodon tulisi olla, mutta koska kaikkiin yritysmuotoihin kuuluu sekä hyviä että huonoja puolia, ei tähän kysymykseen ole yhtä oikeaa vastausta. Yritysmuodon valinnassa on tärkeä miettiä, millaista yritystoimintaa yrittäjän on tarkoitus harjoittaa, ja mitä asioita hän yritysmuodoissa arvostaa. Tulisiko yritysmuodon olla verotuksellisesti kevyin, vai hallinnollisesti mahdollisimman helppo. Sen mukaan, mitä yrittäjät yrityksiltään haluavat, voivat ideaalisimmat yritysmuodot olla hyvin erilaisia.

Kun yritystoimintaa harjoittaa sivutoimisesti ja yksin, on huomioitava yrittäjän rajalliset resurssit ja ajankäyttö. Sivutoimisen yrittäjän on asetettava päätoimensa etusijalle ja harjoitettava yritystoimintaa sen puitteissa. Tämä tarkoittaa sitä, ettei hän voi käyttää yritystoimintaan yhtä paljon aikaa kuin päätoiminen yrittäjä. Yksinyrittäjä on lisäksi lähtökohtaisesti itse vastuussa kaikista yritystoimintaan liittyvistä asioista, eli hänen on tehtävä yrityksessään kaikki itse. Näistä syistä sivutoimiselle yksinyrittäjälle soveltuvat useimmiten parhaiten yritykset, jotka ovat rakenteeltaan yksinkertaisia, ja joiden hallinnointiin kuluu mahdollisimman vähän aikaa. Tällöin yritystoimintaan käytettävä aika on tehokkainta, kun se kohdistuu varsinaiseen työntekoon eikä paperitöihin tai muuhun byrokraatiaan. Yleensä on siis tarkoituksenmukaista aloittaa yritystoiminta kevytyrittäjänä tai yksityisenä elinkeinonharjoittajana ja vasta myöhemmin toiminnan kasvaessa harkita yritysmuodon vaihtamista osakeyhtiöksi tai osuuskunnaksi. Kannattaa kuitenkin muistaa, että yrityksen menestykseen voi vaikuttaa paremmin hyvällä suunnittelulla kuin yritysmuodon valinnalla, ja toiminnan muodosta riippumatta sivutoiminen yrittäminen on hyvä tapa ansaita ylimääräisiä tuloja päätoimen ohessa.

7.2 Jatkotutkimuskohteet

Opinnäytetyössä tutkin yksinyrittäjän yritysmuotoja, minkä seurauksena en perehtynyt yritysmuodoista avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön. Näihinkin yritysmuotoihin liittyy omat hyvät ja huonot puolensa, eikä toisen perustajan löytäminen ole todennäköisesti niin vaikeaa, etteikö yrittäjä voisi halutessaan perustaa yritystään näissäkin yritysmuodoissa. Opinnäytetyöni olisi ollut kattavampi, jos avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö olisi otettu mukaan tutkimukseen, jolloin siinä käsiteltäisiin kaikkia yritysmuotoja. Päätin kuitenkin rajata nämä yritysmuodot tutkimuksen ulkopuolelle ja keskittyä ainoastaan yritysmuotoihin, jotka voi perustaa yksin. Jatkotutkimuksena voisikin tehdä laajemman sivutoimista yrittämistä käsittelevän tutkimuksen, jossa huomioitaisiin kaikki mahdolliset yritysmuodot. Jatkotutkimuksessa voitaisiin samalla ottaa kantaa myös yrityksen kasvunäkymiin sekä työntekijöiden palkkaamiseen ja tarkastella näihin vaadittavia toimenpiteitä.

Ajankohtainen aihe opinnäytetyötä tehdessäni oli heinäkuussa 2019 voimaan tullut osakeyhtiölain muutos, joka helpotti osakeyhtiön perustamista. Lakimuutoksen jälkeen osakeyhtiön perustaminen on helpompaa, kun siihen ei enää tarvita rahallista osakepääomaa. Samalla poistettiin myös osuuskunnan velvollisuus kerryttää 2 500 euron vararahasto, joka vastasi osakeyhtiön velvollisuutta vastaavaan summaan osakepääomaa. Kuten opinnäytetyön teoriaosuudessa mainittiin, osakeyhtiö ja osuuskunta muistuttavat hyvin läheisesti toisiaan. Niiden välisten erojen etsiminen ja yritysmuotojen välinen vertailu olisi mielestäni mielenkiintoinen tutkimusaihe erityisesti nyt, kun lakimuutosten jälkeen niiden perustaminen on entistä helpompaa. Osakeyhtiölain muutoksesta voisi varmasti tehdä monia muitakin tutkimuksia, kuten esimerkiksi selvittää, miten lakimuutos vaikuttaa yritysmuodon suosioon pienten yritysten keskuudessa.

Kuvat

Kuva 1. SWOT-analyysi esimerkki, s. 10

Kuva 2. Kannattavuuslaskelma esimerkki, s. 13

Kuva 3. Rahoituslaskelma esimerkki, s. 15

Kuva 4. Kevytyrittäjän palkka-arvio esimerkki, s. 21

Kuva 5. Osinkojen verotus esimerkki, s. 32

Lähteet

- Aaltonen T. 2017. Liikeidea. <http://www.tieto.osaavayrittaja.fi/yritysajatuksesta-liikeidea>. Luettu 18.3.2019.
- Finnvera 2019a. Finnvera lyhyesti. <https://www.finnvera.fi/finnvera/tietoa-finnverasta/finnvera-esittely>. Luettu 4.5.2019.
- Finnvera 2019b. Finnvera-takaus. https://www.finnvera.fi/tuotteet/takaukset/finnvera-takaus#hakemukset_ ja_liitteet. Luettu 4.5.2019.
- Hakola E. 2019. Oy vai T:mi? Yritysmuodon vaihtaminen helpottuu – Itselle sopivin vaihtoehto kannattaa harkita tarkkaan. Suomen Yrittäjät. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/606114-oy-vai-tmi-yritysmuodon-vaihtaminen-helpottuu-itselle-sopivin-vaihtoehto-kannattaa#c08093ff>. Luettu 23.10.2019.
- Hesso, J. 2015. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. 2., uud. p. [Helsinki]: Kauppakamari. <https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.saimia.fi/fi/s/ak/kirjat/hyva-liiketoimintasuunnitelma-2015/>. Luettu 22.3.2019. Vaatii käyttöoikeuden.
- Holopainen, T. 2018. Yrityksen perustamisopas: Käytännön perustamistoimet. Turenki: Hansaprint Oy.
- Ilmarinen 2019. Töissä eläkkeellä. <https://www.ilmarinen.fi/henkiloasiakas/elakkeella/toissa-elakkeella/>. Luettu 20.5.2019.
- Jyväskylän yliopiston Koppa 2015. Laadullinen tutkimus. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu 22.10.2019.
- Kansaneläkelaitos 2018. Työtön vai ei? <https://www.kela.fi/tyoton-vai-ei-?inheritRedirect=true>. Luettu 20.5.2019.
- Kansaneläkelaitos 2019a. Suomen sosiaaliturva. <https://www.kela.fi/suomen-sosiaaliturva>. Luettu 20.5.2019.
- Kansaneläkelaitos 2019b. Opiskelijan omat tulot. <https://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot>. Luettu 20.5.2019.
- Lahti H. 2019. Osakeyhtiölaki muuttuu. Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry. <https://www.yrittajat.fi/pohjois-karjalan-yrittajat/a/uutiset/606139-osakeyhtiolaki-muuttuu>. Luettu 3.9.2019.
- Onnistu yrittäjänä. Ohje kannattavuuslaskelmaan. https://www.onnistuyrittajana.fi/artikkeli/ohje-kannattavuuslaskelmaan?gclid=EAlaIQob-ChMluZul8_KD4gIVEMqyCh2qWQMWEAAYASAAEgLePPD_BwE. Luettu 5.5.2019.
- OP Kevytyrittäjä 2019a. Mitä vakuutuksia yrittäjä tarvitsee. <https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-oppaat/mita-vakuutuksia-yritytaja-tarvitsee>. Luettu 9.4.2019.

OP Kevytyrittäjä 2019b. YEL-vakuutus. <https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-op-paat/yel-vakuutus>. Luettu 9.4.2019.

OP Kevytyrittäjä 2019c. Yritysmuodot. <https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-op-paat/yritysmuodot>. Luettu 9.4.2019.

Osaakeyhtiölaki 624/2006.

Osuuskuntalaki 421/2013.

Snellman A. 2018. Pienyritys selviää kirjanpidosta ilman tilitoimistoa. *Talouselämä* 34/2018, 63. Helsinki: Alma Talent Oy.

Suojanen, K., Korte, A., Savolainen, H. & Vanhanen, P. 2015. *Lakiopas*. Helsinki: KS-Kustannus Oy.

Suomen riskienhallintayhdistys ry 2012a. Mitä ovat riskit? <https://www.pk-rh.fi/riskienhallinta/mita-ovat-riskit.html>. Luettu 5.1.2019.

Suomen riskienhallintayhdistys ry 2012b. Mistä riskienhallinnassa on kysymys. <https://www.pk-rh.fi/riskienhallinta.html>. Luettu 5.1.2019.

Suomen Yrittäjät. Markkinoinnin muistilista. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/markkinoinnin-muistilista-566020>. Luettu 5.5.2019.

Suomen Yrittäjät 2014a. Osuuskunta. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/osuuskunta-318169#>. Luettu 8.4.2019.

Suomen Yrittäjät 2014b. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/toiminimi-eli-yksityinen>. Luettu 9.4.2019.

Suomen Yrittäjät 2018. Uusia yrityksiä aiempaa enemmän – myös sivutoimisen yrittäjyyden suosio kasvussa. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/599049-uusia-yrityksia-aiempaa-enemman-myo-sivutoimisen-yrittajyyden-suosio-kasvussa>. Luettu 6.4.2019.

Suomen Yrittäjät 2019a. Yrittäjyystilastot. <https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajyystilastot2019.pdf>. Luettu 6.4.2019.

Suomen Yrittäjät 2019b. Pk-yritysbarometri 2/2019. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/pk-yritysbarometri/pk-yritysbarometri-22019-609139>. Luettu 26.9.2019.

Tikka, K. S., Nykänen, O., Juusela, J. & Viitala, T. 2018. *Yritysverotus I-II*. Helsinki: Alma Talent Oy. Päivitetty 26.11.2018. [https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.saimia.fi/teos/FADBGXGTBF#kohta:3.\(\(20\)TAUSTA\(\(20\)JA\(\(20\)YLEISET\(\(20\)PERUSTEET](https://fokus-almatalent-fi.ezproxy.saimia.fi/teos/FADBGXGTBF#kohta:3.((20)TAUSTA((20)JA((20)YLEISET((20)PERUSTEET). Luettu 6.1.2019. Vaatii käyttöoikeuden.

Työsopimuslaki 55/2001.

Työttömyysturvalaki 1290/2002.

Ukko.fi. Tuloslaskuri. <https://extra.ukko.fi/tools/salary-calculator>. Luettu 16.4.2019.

Urpelainen Anna-Kaisa 2018. Terveysvakuutukset tulevat kalliiksi. Talouselämä 13/2018, 33. Helsinki: Alma Talent Oy.

Uusyrittäjäkeskus 2018. Selko-opas yrittäjyyteen. https://www.uusyrittajakeskus.fi/wp-content/uploads/2018/08/SUK_OPAS2018_selkokieli.pdf. Luettu 15.5.2019.

Vahtera P. 2011. Yrittäminen on kaunein tapa ottaa vastuuta omasta elämästä. Saarijärvi: Pauli Vahtera Oy.

Valkonen M. 2019. Ensin päivätyö, sitten yrittäjyys. Talouselämä 28/2019, 58–59. Helsinki: Alma Talent Oy.

Verohallinto 2016. Syventävät vero-ohjeet. Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Osakeyhtiön sivuuttaminen. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49027/veron_kiertamissaannoksen_soveltamine2/#7.2-osa-keyhti%C3%B6n-sivuuttaminen. Luettu 18.3.2019.

Verohallinto 2017a. Osingot listaamattomasta yhtiöstä. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeet_ja_osingot/osingot_listaamattomasta_yhtiost/. Luettu 23.10.2019.

Verohallinto 2017b. Miten arvonlisäveron määrä lasketaan? https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/miten_arvonlisaveron_maara_lasketaa/. Luettu 15.3.2019.

Verohallinto 2018. Kirjanpito, tilikausi, verokausi. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/perustaminen-ja-muutokset/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>. Luettu 13.5.2019.

Verohallinto 2019a. Tarkista, mihin Verohallinnon rekistereihin yritys pitää ilmoittaa. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/uusi-yritys/rekisterit/>. Luettu 13.5.2019.

Verohallinto 2019b. Tuloverotus. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/>. Luettu 17.1.2019.

Verohallinto 2019c. Rekisteröidy arvonlisäverovelvolliseksi. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/rekisterointi/>. Luettu 24.4.2019.

Verohallinto 2019d. Syventävät vero-ohjeet. Arvonlisäveron alarajahuojennus. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48634/arvonlis%C3%A4veron-alarajahuojennus/>. Luettu 9.4.2019.

Viitala R. & Jylhä E. 2001. Menestyvä yritys. Liiketoimintaosaamisen perusteet. Helsinki: Edita Oyj.

Virta I. 2018. Yhä useampi yrittää yksin. Talouselämä 1/2018, 34–42. Helsinki: Alma Talent Oy.

Pikaopas sivutoimiseen yrittämiseen

1. Toiminnan suunnittelu

- Sivutoiminen yrittäminen on päätoimista yrittämistä riskittömämpi tapa kokeilla yrittäjyyttä muun elannonhankinnan ohessa. Se mahdollistaa yritysideoiden rohkean kokeilun, mutta hyvällä suunnittelulla voidaan parantaa toiminnan mahdollisuuksia menestyä.
  - Yrityksen tuotteille ja palveluille on oltava kysyntää, jotta toiminta voi olla kannattavaa. Yritä selvittää ja varmistua siitä, että asiakkaita on.
  - Mieti yrityksen hinnoittelua ja kannattavuutta. Kuinka paljon on myytävä, ja millä hinnalla, jotta toiminta olisi kannattavaa eikä tappiollista.
  - Jos yrityksen perustamiseen tarvitaan ulkopuolista rahoitusta, varaudu tekemään ja esittämään liiketoimintasuunnitelma rahoittajille. Suunnitelman voi tehdä esimerkiksi Suomi.fi -sivuston valmiiseen mallipohjaan.

2. Yksinyrittäjän yritysmuodon valinta

Kevytyrittäjä	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	Osakeyhtiö	Osuuskunta
<ul style="list-style-type: none"> • Helppo ylläpito • Ei kiinteitä kuluja • Kirjanpito ja laskutus samasta palvelusta • Enemmän kuluja kuin yksityisellä elinkeinonharjoittajalla • Vakituiseen ja säännölliseen yrittämiseen kannattaa perustaa oma yritys • Soveltuu yritysideoiden kokeilemiseen tai satunnaiseen työskentelyyn	<ul style="list-style-type: none"> • Yksinkertaisin virallinen yritysmuoto • Yrityksen varat ovat yrittäjän vapaassa käytössä • Yrittäjä on henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista • Ylläpito vaatii enemmän kuin kevytyrittäjältä • Suosittelava yritysmuoto vakituiseen pienimuotoiseen yrittämiseen	<ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjän vastuu yrityksen veloista on rajattu • Verotuksellisesti kevyin suurituloiselle • Juridisesti haastava ja aikaa vievä yritysmuoto • Soveltuu huonosti yksinyrittäjälle, koska yritys voidaan sivuuttaa verotuksessa • Osakeyhtiön hallitukseen on valittava varajäsen, joten yritystä ei voi täysin yksin perustaa	<ul style="list-style-type: none"> • Muistuttaa monilta osin osakeyhtiötä • Yrittäjällä rajattu velkavastuu yrityksen veloista • Osakeyhtiön tavoin juridisesti haasteellinen ja aikaa vievä • Osuuskunnankin hallitukseen on valittava varajäsen • Yleensä osakeyhtiö on selkeämpi vaihtoehto osuuskunnan sijasta voittoa tavoittelevalle yritykselle

3. Perustamistoimenpiteet

- Tarkista tarvitaanko valitsemasi toimialan yritystoimintaa varten lupaa. Tarvittavat luvat voi tarkistaa muun muassa Suomi.fi -sivustolta osoitteesta:
<https://www.suomi.fi/yritykselle/vastuut-ja-velvollisuudet/luvat-ja-velvoitteet>.
- Yrityksen perustamisilmoituksen voi tehdä paperisella Y-lomakkeella tai sähköisesti Patentti- ja rekisterihallituksen verkkopalvelussa. Samalla ilmoituksella kannattaa ilmoittautua myös kauppa- ja ennakkoperintärekisteriin.
  - Jos yrityksen vuotuinen liikevaihto tulee ylittämään 10 000 euroa, on ilmoitettava myös arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.
- Jos perustettava yritys on osakeyhtiö tai osuuskunta, on näiden lisäksi tehtävä perustamissopimus sekä muita pakollisia muodollisuuksia, joihin tulee perehtyä ennen yrityksen perustamista.
- Kevytyrittäjän perustamistoimenpiteistä huolehtii laskutuspalvelu yrittäjän puolesta.

4. Huomioitavaa sivutoimisessa yrittämisessä

- Sivutoimisen yrittäjän kannattaa lähes poikkeuksetta ulkoistaa yrityksen kirjanpito sen vaatiman tarkkuuden ja siihen kuluvan ajan takia.
- Opiskelijan tulee seurata tarkkaan yritystoiminnan tuloja, sillä hänen tulonsa vaikuttavat siihen, kuinka monelta kuukaudelta hän voi nostaa opintotukea.
  - Jos opintotukea haluaa nostaa vuoden jokaisena kuukautena, eivät opiskelijan muut vuotuiset tulot saa ylittää 8 004 euroa.
- Sivutoiminen yrittäjä on veloitettu ottamaan YEL-vakuutus samoin periaattein kuin päätoiminenkin yrittäjä.
- Sivutoimiset yritystulot eivät vaikuta vanhuuseläkkeen saantiin. Sen sijaan säännölliset ja liian suuret sivutoimiset tulot voivat estää työkyvyttömyyseläkkeen saannin.
- Toisin kuin päätoiminen yrittäjä, sivutoiminen yrittäjä ei ole este työttömyysetuuden saannille, kunhan yrittäjä on samaan aikaan valmis vastaanottamaan päätoimista työtä TE-toimiston vaatimusten mukaisesti.
  - Ensimmäisten neljän kuukauden aikana yritystoiminnan aloittamisesta toiminnan sivutoimisuutta ei vielä arvioida, ja tänä aikana oikeutta työttömyyskorvaukseen ei voi menettää yritystoiminnan päätoimisuuden takia.